foyer

NÁRODNÍHO DIVADLA LISTOPAD 2026

ŠIMON KRUPA NEJEN O INSCENACI TULIPÁNOVÁ HOREČKA
ROZHOVORY S LAUREÁTY CEN THÁLIE 2026
KOSTÝMY KARLA LAGERFELDA V INSCENACI WHO CARES?

Národní divadlo

laskavost

Raiffeisen Bank
Generální partner Národního divadla
Jsme na značkách
od první zkoušky až po premiéru.

O potřebě laskavosti

Petra Švecová
šéfredaktorka

„Myslíme příliš mnoho a cítíme příliš málo. Více než stroje potřebujeme lidskost. Více než chytrost potřebujeme laskavost a mírnost. Bez těchto vlastností bude život násilný a všechno bude ztraceno."

Mohlo by se zdát, že tato slova jsou současná – mohla by reagovat na razantní nástup umělé inteligence, stejně jako nedostatek vzájemného pochopení ve společnosti roztříštěné vlivem algoritmů sociálních sítí. Jsou ale už z roku 1940 – a ukazují, jak nadčasový proslov Charlieho Chaplina z filmu *Diktátor* byl.

Laskavost je pro fungování společnosti jako celku zásadní. Ale i když je vnímaná jako něco, čím pomáháme druhým, nejvíce prospívá nám samotným. Napomáhá nám být dobrými (a tak i spokojenými) lidmi, aktivuje hormony štěstí, které mají vliv na naše zdraví. Zároveň zlepšuje atmosféru v celém okolí.

Laskavost je pro fungování společnosti jako celku zásadní.

Na laskavost jsem myslela, když se počátkem října udílely Ceny Thálie. Národní divadlo se raduje hned ze čtyř ocenění – za mimořádný výkon jej získali Giovanni Rotolo za titulní roli v baletu *Liliom* a Štefan Margita za Logeho ve Wagnerově *Zlatě Rýna*, ceny za celoživotní mistrovství pak převzali Luděk Vele (Opera Národního divadla) a Nelly Danko (Balet Národního divadla).

Právě Štefan Margita je svou vstřícností a laskavostí proslulý. „Mám rád klid a dobrou atmosféru. Když je úžasný kolektiv, tak pak vznikne dobrá inscenace," říká v rozhovoru pro listopadové Foyer. Za laskavé a vstřícné lze označit i Giovanniho Rotola, Šimona Krupu a další, s nimiž jsme v tomto čísle také mluvili. Jako by laskavost byla vlastností osobností, které ve svém oboru patří ke špičce – o to víc jim záleží nejen na vlastním výkonu, ale i na dobré atmosféře a výsledné inscenaci jako celku.

Laskavosti se v tomto čísle dotkneme i v jiném ohledu. Jejím synonymem je vlídnost a právě vlídná rezistence je tématem letošních Pražských křižovatek. Formou minirozhovorů se umělců a umělkyň ptáme, zda podle nich má v současné situaci myšlenka vlídné rezistence šanci na úspěch. Ve mně rezonují slova členek ukrajinské hudební skupiny Dakh Daughters: „Z našeho pohledu vlídná rezistence neznamená slabost nebo prázdná slova. Znamená odmítnutí propadnout strachu, propagandě a neustálému tlaku."

V listopadu si připomínáme i Den boje za svobodu a demokracii – akce Korzo Národní se tradičně účastní i Národní divadlo. Klíčovým slovem letošního ročníku se stala důvěra, organizátoři proto zmiňují i projev Václava Havla Budoucnost naděje z roku 1993: „Má-li lidstvo naději na dobrou budoucnost, pak tato naděje tkví především v probuzení obecné odpovědnosti." Přidejme si k této odpovědnosti i laskavost.

Krásný listopad,
Petra Švecová

Národní divadlo

Foyer, informační magazín Národního divadla, 144. sezona ND / Číslo 3 / Vychází 10× ročně, Praha
Vydavatel: Národní divadlo, Ostrovní 225/1, 110 00 Praha 1 – Nové Město, T 224 901 537, IČ 00023337
Redakce a autoři textů (není-li uvedeno jinak): Kateřina Hanáčková, Markéta Houdková (e-magazín), Kristýna Klimešová, Magdalena Korcová, Iva Nevoralová, Kateřina Ondroušková, Josefina Panenková, Kateřina Kubák Prášilová, Martina Sedláková, Jan Schneider, Markéta Stinglová, Petra Švecová
Autorka ilustrace na 4. straně obálky: Eliška Soffer Podzimek
Redakční rada: Tomáš Staněk, Petra Švecová, Helena Vonková
Kontakt: redakce@narodni-divadlo.cz
Grafická úprava, prepress: Ilona Folprechtová, Petr Huml, Formata / Tisk: UNIPRESS spol. s r.o.
Obchodní informace a distribuce časopisu: T 224 901 448

Toto číslo vychází: 30. 10. 2026, redakční uzávěrka: 6. 10. 2026, příští číslo vyjde: 30. 11. 2026
ISSN: 2788-3353, MK ČR E 12722 / www.narodni-divadlo.cz/cs/emagazin

ŠIMON KRUPA
FOTO: ZDENĚK SOKOL

Premiéry sezony 2026/27

Opera

Národní divadlo

Claude Debussy
Pelleas a Melisanda
15. a 18. října 2026

Bedřich Smetana
Čertova stěna
1. a 4. dubna 2027

Richard Strauss
Salome
27. a 30. května 2027

Státní opera

Stephen Sondheim,
Hugh Wheeler
SWEENEY TODD: Ďábelský lazebník z Fleet Street
24. a 27. září 2026

Alexander Zemlinsky
Trpaslík
18. a 21. února 2027

Carl Maria von Weber
Čarostřelec
22. a 25. dubna 2027

Stavovské divadlo

Igor Stravinskij
Život prostopášníka
21. a 24. ledna 2027

Činohra

Národní divadlo

F. M. Dostojevskij
Běsi
3. a 4. prosince 2026

Stavovské divadlo

Josh Overton, Pavel Drábek
Tulipánová horečka
12. a 13. listopadu 2026

Sofoklés
Antigona
4. a 5. března 2027

Patrick White
Oko uragánu
20. a 21. května 2027

Externí scéna
Pražská křižovatka – kostel sv. Anny

Moc bezmocných
Mezigenerační autorská variace na motivy eseje Václava Havla
(koprodukce Činohry ND s Činohrou SND a ND Young)
18. a 19. září 2026

Externí scéna
Kulturní stanice Galaxie

Milo Rau, Servane Dècle
Proces Pelicot
(koprodukce Činohry ND s Dejvickým divadlem)
22., 26. a 27. listopadu 2026

Balet

Národní divadlo

One of a Kind
25. a 26. února 2027

Státní opera

Giselle
3. a 4. června 2027

Laterna magika

Stavovské divadlo

Smrt v Benátkách
8. a 9. dubna 2027

Externí scéna
Palác Akropolis

Perpetuum Havel
10. a 11. září 2026

Stará čistírna odpadních vod v Bubenči

Voda
Signal Festival
15.–18. října 2026

AKTUÁLNÍ PROGRAM

6

Národní divadlo má být odvážná platforma
Rozhovor se Šimonem Krupou

20

Po náročných rolích cítím prázdnotu
Rozhovor s Giovannim Rotolem, laureátem Ceny Thálie 2026

24

Očista duše
Laterna magika na Signal Festivalu

30

Potlesk publika je ta nejhezčí melodie
Rozhovor se Štefanem Margitou, laureátem Ceny Thálie 2026

12 Kostýmy Karla Lagerfelda v inscenaci *Who Cares?*
16 5 otázek pro Arnheiður Eiríksdóttir
18 Ferman
26 Rozhovor s Vladislavem Benešem
28 Minirozhovory k Pražským křižovatkám
35 Za Jiřím Štěpničkou

O vztahu Mahlera, Zemlinského a Schönberga **36**
Co nás čeká na letošním *Korzu Národní* **41**
Jaká byla akce *Havel 90*? **42**
Nový spot Národního divadla hledá ideální diváky **44**
Setkání **48**
Mecenášský klub **50**

ČINOHRA

Národní divadlo má být odvážná platforma

TEXT: **KATEŘINA KUBÁK PRÁŠILOVÁ**
FOTO: **ZDENĚK SOKOL**

ŠEJDÍŘ, KTERÝ OŽEBRAČÍ PŮL AMSTERDAMU, NEBO FALEŠNÝ FARÁŘ. HLAVNÍ ROLE MUŽŮ S TAJEMSTVÍM TEĎ DVAKRÁT ZA SEBOU PADLY NA ŠIMONA KRUPU, ČLENA ČINOHRY ND. I V DIVADLE SE HOLT PROTIKLADY PŘITAHUJÍ – ŠIMON JE TOTIŽ VE SKUTEČNOSTI MIMOŘÁDNĚ PŘIROZENÝ A PŘÍVĚTIVÝ ČLOVĚK. SAMI SE O TOM MŮŽETE PŘESVĚDČIT V ROZHOVORU, V NĚMŽ KROMĚ BLÍŽÍCÍ SE PREMIÉRY *TULIPÁNOVÉ HOREČKY* PROBEREME, JAK SE ŠIMON UDRŽUJE V UMĚLECKÉM STŘEHU. A DOJDE I NA THAJSKÝ BOX.

ŠIMON KRUPA

studium herectví zahájil na Janáčkově konzervatoři v Ostravě a po jejím absolutoriu pokračoval na Katedře alternativního a loutkového divadla pražské DAMU. První angažmá získal v Komorní scéně Aréna a během tamního působení byl v roce 2016 nominován na Cenu Thálie za roli Jaroslava Pulce v Klímově *Lidské tragikomedii*, rok poté získal širší nominaci za roli Jana Baláše v Havlově *Vyrozumění*. Hojně spolupracuje s nezávislými divadly a divadelními soubory, mohli jste jej vidět mimo jiné v A studiu Rubín, MeetFactory nebo Divadle X10 a v inscenacích Chemického divadla, Tygra v tísni nebo Divadla Masopust. Nezapře ani akrobatické dovednosti, jež zužitkoval během působení v cirkusové skupině Long Vehicle Circus.

Do angažmá v Činohře jsi přišel v září 2020, v době, kdy se za chvilku mělo v divadle všechno zastavit kvůli covidu. První tvá plnotučná premiéra, *Vassa Železnovová*, přišla až po roce. Jak na tenhle první rok bezčasí vzpomínáš?

Mně to paradoxně docela vyhovovalo. Ten náraz do nového pražského systému a do nového angažmá nebyl po hlavě, ale měl nějakou transformační fázi. Nehledě teda na to, že za okny končil svět. Jasně, že se mi v hlavě objevovaly různé otazníky na téma: „Páni, teď to moje divadelní působení má tak trochu začít znovu a jinde, ale má to pořád další a další průtahy." Ještě před *Vassou Železnovovou* jsem naštěstí udělal nějaké dva tři záskoky, které mě propojily jak s novými kolegy, tak s provozem. Bez toho by to bylo pocitově o dost horší. Těžší bylo nastavit si po sedmi letech znovu ten pražský mód, zvyknout si na Prahu, když byla zavřená. Ale neváhal jsem a chodil intenzivně na výlety po různých čtvrtích, zákoutích vně města a Prahu jsem si tak znovuobjevoval. Takže, když se to otevřelo, už jsem to měl s Prahou vlastně srovnané a mohl jsem se víc soustředit na práci.

Předtím jsi byl šest let v ostravské Aréně, teď jsi šestým rokem v Činohře. Netlačí tě zase potřeba se někam posunout?

Už se mi to třikrát v životě protočilo. Vyrůstal jsem v Ostravě, kde jsem žil do osmnácti let a studoval jsem tam konzervatoř, pak jsem byl sedm let v Praze na DAMU, pak šest v Ostravě hrál a teď jsem zase sedmým rokem v Praze. Už jsem byl víc doma v Praze i v Ostravě a ještě nedávno jsem měl dojem, že se to ustálilo někde napůl. Ale co si budem povídat, začíná převládat Praha.

Ale pořád se cítíš Ostravákem?

Rozhodně. To je zažrané někde uvnitř.

V minulé sezoně jsi ztvárnil hlavní roli v inscenaci *Farářův konec* a teď se chystáš na další hlavní roli, Jerolima v *Tulipánové horečce*. V obou případech to jsou postavy, které klamou svoje okolí a něco předstírají. To skoro přestává vypadat jako náhoda…

No nevím, co si z toho mám vzít. *(smích)* Hraju buď podvodníka na dobré straně síly, anebo podvodníka na té horší straně síly, což bude Jerolimo v *Tulipánové horečce*. Ale mně tyhle podivné motivace a překvapivá východiska přijdou strašně zajímavá. Rád je ztvárňuji a odpovídám si na otázky, co k tomu ty postavy vede. Jaká je ta startovní pozice, než se někdo zrovna tohle rozhodne udělat. Ať už je to spíš nešťastný, pokorný člověk, nebo jen šejdíř do morku kostí.

Kostelník ve *Farářově konci* se ve své situaci ocitl trochu omylem. Dalo by se najít nějaké ospravedlnění i pro Jerolima?

Asi v nějakém odrazu od rozežranosti světa. Když to vezmu hodně zeširoka, tak si dokážu představit, že se někdo podívá doleva, doprava a řekne si: „Tak jo, tak já přebírám otěže a všechno to vytřískám zpět a oberu vás všechny. Tenhle rozjásaný, uhýkaný, cynický, nefér svět stejně na nic jiného nečeká. Já mu udělám to samé, co dělá všem ostatním, a vysměju se mu do ksichtu."

> Máme ten luxus, že máme tak trochu krytá záda institucí, a kdo jiný než my by se tak měl snažit estetiku posouvat, a ne ji hladit po srsti?

Na prvních zkouškách jsme narazili na to, že to je vlastně Pikaro, hrdina, který je tak trochu darebák a zároveň mu trochu fandíme. Možná bychom si v nějaký moment mohli uvědomit: „Panebože, komu to fandím? Vždyť to je regulérní gauner." Ale upřímně řečeno, nemyslím si, že by šlo o zas takovou psychologii. Je to Everyman, archetyp. Tečka. Je takhle nastavený, chce to dělat a nijak se tím netrápí. Kostelník ve *Farářově konci* se celou tou situací a vlastním rozhodnutím trápí. V *Tulipánové horečce* není tahle rovina žádoucí, struktura té hry ukazuje principy podvodu a stádního chování, a to poměrně tlustě.

Je asi rozdíl i v tom, co ta role nabízí herecky. Kostelník je záhadná postava, která mi přijde, že vyžaduje trochu stažení. Zatímco u Jerolima můžeš naprosto vybalit veškeré svoje charisma.

To je na tom zajímavé, nejen ty charaktery jsou protipól, ale i styl hraní je. *Tulipánová horečka* půjde hodně ven a Kostelník jde naopak hodně dovnitř. To byla jedna z nejtěžších věcí, jak to celé ustát v tomhle klidu a zatažení. Měl jsem spoustu zkoušek, kdy jsem do postavy Kostelníka chtěl dávat a ukazovat z něj mnohem víc, než tam patřilo. A myslím, že Honzovi Mikuláškovi chvíli trvalo, než mě svým klidem a tichem přesvědčil o tom, že to je v pořádku takhle, že to stačí. Že o to víc ty prostředky musí být úsporné, koncentrované a zamířené, aby byly naplněné. Až pak jsem zjistil, že celý ten herecký detail postavy je možná v tom všem, co ta postava neudělá.

A teď se připravuješ na roli, do které se můžeš úplně obout…

Jo, a to je taky fajn. Člověk se může pustit ze řetězu a trošku si zablbnout, dost se na to těším. Kéž bych si to připomněl, až se budu uprostřed generálkového týdne vyšťavený hecovat, abych ze sebe tu energii vymáčkl, a nebude se mi chtít.

A je ti něco bližší, nebo se v něčem z toho ocitáš herecky častěji?

Mně každá takováhle stylová výzva přijde fajn a baví mě, že má člověk příležitost to v sobě měnit. Že obecně nehraju podobné postavy, charaktery. Teď mám příležitost zahrát si někoho, kdo je dost expresivní, chvástající se. Stejně jako mě tahle diverzita baví u dalších projektů. Třeba když člověk mění velkou scénu za menší. To mě dost občerstvuje a udržuje ve střehu.

Koneckonců teď si povídáme před zkouškou v A studiu Rubín. Kromě velkých scén si často vybíráš projekty v nezávislých divadlech. Je to tvoje bytostná potřeba?

Je. Já bych se jinak zbláznil. A to není vůbec nic proti oficiálním scénám ani Národnímu divadlu, ale tam se člověk potká zase s úplně jinou estetikou, převážně autorštějšími kusy, jiným okruhem kolegů a taky jiným stylem hraní. Je pro mě důležité vstupovat do těchto prostorů. Myslím tím prostorů hereckého vyjádření a intenzit. Menší scény jsou mnohdy jako lupa. I diváci jsou blíž a celé si to dohromady může dovolit být dramaturgicky strmější.

Ale i v Národním divadle se ti stane, že hraješ v inscenaci tak komorní a specifické, jako je třeba *Privatizace*…

No a díky bohu! Tyhle typy inscenací Národnímu divadlu dost sluší. Myslím si, že to má být odvážná platforma. A nejenom na Nové scéně,

ale i v interpretaci dalších kusů. Máme ten luxus, že máme tak trochu krytá záda institucí, a kdo jiný než my by se tak měl snažit estetiku posouvat, a ne ji hladit po srsti?

Tendence k progresivní estetice se ale někdy setkávají s nepřijetím publika. Je to složité.

Bezesporu, ale já si tiše myslím, že v případě Národního divadla se „národ“ už od jeho založení tak trochu hádá, co se tam má vlastně uvádět a jak. I ta Smetanova *Libuše* byla tehdy pro mnohé špatně. Myslím si, že každá generace má mít právo na vlastní vyjádření, pojetí, přemýšlení, úhel pohledu i témata. To není žádný progresivní podvod ani schválnost na divácích nebo jakési záhadné tradici. Je to přece živá, pulzující a neustálá reinkarnace sebe sama. Divadla i doby.

Mimochodem, když jsme naťukli *Privatizaci*, je zajímavé, že to je další titul, který se spolu s *Tulipánovou horečkou* věnuje byznysu a velkým peněžním tokům. Což podle mě zní jako bytostně nedivadelní téma…

Privatizace je narozdíl od *Tulipánové horečky* dokumentární divadlo. Sice velmi podivné, snové, neuchopitelné, ale týká se reálné zkušenosti části obyvatelstva, která zažila kupónovou privatizaci – na začátku představení s diváky mluvíme napřímo a v reakcích je cítit, jak moc to v nich dýmí. Každý na to má nějaký názor a je to třaskavé téma. Což tedy finanční podvody, bubliny a různé prapodivné investiční rady, které na nás poslední dobou vykukují zpoza všech rohů, samozřejmě taky. *Tulipánová horečka* se pokouší ukázat princip stádního chování, zneužívání davové psychózy a mamonu, a to na modelu alegorie pokaženého města plného neřesti, kam přijede mástr podvodník a všechny místní podvodníky podvede na druhou. Je to takové schéma groteskní zkratky.

A rozdíl je i v tom, že je *Tulipánová horečka* komedie, což není žánr, ve kterém by ses v Národním divadle ocital zrovna často.

Víc se potkávám s tím, že hraju inscenace tragikomické. Mají rovinu, kvůli které humor není zadarmo, ale je tam nějaký dráp. Tohle mám rád – rád se na to dívám a rád s tím pracuju.

Ale zahrát napsaný vtip musí být taky pekelně těžké, ne?

No jasně. Taky se podle mě komedie a „humor" nejhůř zkouší. Vojtěch Štěpánek, režisér a kamarád z Ostravy, říká: „Komedie v den premiéry má být ve stavu desáté reprízy." Musí být suverénní, nekompromisní, bez vnitřních otazníků. A samozřejmě je těžké vtipy vyrábět od nuly. V každém procesu chvilku trvá, než se na sebe lidi naladí a než se přestanou úplně stydět. Aby člověk neztrácel čas, je někdy třeba do toho skočit po hlavě, vůbec se nezaobírat tím, jestli nejsem náhodou trapný. Bojuju s tím pokaždé.

Mluvíme spolu zhruba ve třetině cesty mezi první čtenou zkouškou a premiérou. Jak na tom s Jerolimem jste? Už se sžíváte?

Čím dál tím víc. Na minulé zkoušce mi opět došlo, že – tedy není to zas takové světoborné zjištění, ono se to hodí vždycky –, že to prostě musím co nejdřív umět jako básničku a vládnout tím od začátku do konce. Když hrajete někoho, kdo se snaží podvést všechny a je o dva tři kroky napřed, nemáte vůbec čas nad tím přemýšlet. Je to jádro té postavy. Celé to jede na tom, že je někdo tak rychlý, chytrý a sociálně zdatný, že mu nestačíte. Síla, klid a elegance, které tam podle mě taky patří, se nabírají z téhle jistoty.

A ty sám se někdy přistihneš u toho, že máš tendenci se nechat vlákat do podobných, ne nutně finančních, pastí? Nebo jsi imunní?

Nikdo proti tomu není rezistentní. Teď se nebavíme o tom, že bych někde investoval miliony, ale říkat si, že se vás podvod nemůže dotknout, je přesně ten moment, kdy vás někdo sejme. Shodou okolností mi o prázdninách přišla večer do metra podvodná esemeska – poplatky České televize, splátku musíte zaplatit do půlnoci. A odhalil jsem to o chvilku později, než jsem měl, protože jsem na to klikl. Nic se nestalo, nikdo mi nic neukradl a všechno jsem vyřešil s bankou i policií. Varoval jsem před tím tolik kámošů, rodiče, ale sám jsem na to večer v metru, unavený po práci klik.

Ty se věnuješ nějakému bojovému umění, je to tak?

Už pár let trénuju thajský box. Samozřejmě s nějakými přestávkami a rozhodně nejsem žádný vrcholový sportovec s ambicí zápasit, ale už to pár let dělám a docela si tím čistím hlavu.

Připadá mi, že hodně promýšlíš svou energii a její rozložení, působíš jako vyrovnaný a dobrosrdečný člověk. Nemůže to tedy být tím thajským boxem jako takovým ventilem?

Je to jeden z nejtvrdších kontaktních sportů, pravda. Ale mám teda pocit, že úspěšně klamu tělem. – Jsme zase u těch podvodů, ale to není cílené! – Já jsem strašný nervák. Ne že bych byl agresor, ale nervák, neurotik a ADHD člověk prostě jsem. Drtivou většinu života jsem se přehrocoval různými impulzy, nespaním i prací. Ale učím se o sebe víc starat, protože – je to strašné slovo – už i trochu stárnu a cítím, že s energií potřebuju pracovat jinak. A snažím se taky svoje vnitřní problémy netahat do práce. Myslím, že tam fakt nepatří. Byť jsem samozřejmě měl období, kdy jsem cíleně sahal po temnotách uvnitř a vodil jsem si je za ručičku na zkoušky, protože jsem měl pocit, že bez tohohle permanentního šklebu a temnoty kolem to nejde. Skoro až terapeuticky. Postupně se mi to snad podařilo oplotit a teď venčím tyhle energie jen v momentech, kdy si pro ně opravdu potřebuju sáhnout pro nějaký rozbitější prostor figury. Ale *Tulipánová horečka* rozhodně není ten příklad, Jerolimo je pořád ještě dost roztomilý podvodníček.

A zužitkoval jsi někdy nějaké zkušenosti z thai boxu v divadle?

Říká se, že na divadle je matoucí čas a že taková minuta dvě jsou na jevišti pocitově strašně moc. I v thai boxu jsou teda dvě tři minuty docela dost, ať už jde o sparing, nebo vydržet kolo na lapách. Když se někdy dívám na zápasy, uvědomuju si, že je to vlastně rituál a performativní akt. A když jsem v generálkovém týdnu párkrát už měl jazyk na vestě, byl unavený a naštvaný a nešťastný, napadlo mě, že když dokážu vydržet trénink thai boxu, kde šlapu vodu, vydržím do konce i tuhle dvanáctihodinovou svícenou zkoušku.
Ale nevím, jestli to snese nějaké větší srovnání. Kluci na thai boxu si ze mě dělají srandu: „A co dneska předstíráš?" Nebo se ptají: „Co dneska? Sparuješ, nebo budeš ještě dneska někde mluvit?" A když řeknu, že večer hraju nebo nahrávám audioknihu, nezbijou mě do hlavy a pošlou mě ťukat si do pytle. Jsou na mě hodní.

Takže doporučuješ?

Jo, já myslím, že je fajn si občas do něčeho praštit. Když si člověk vymlátí ruce do pytle, tak to čistí trošičku jinak než běh nebo plavání. I když i to je fajn.

Po premiéře *Tulipánové horečky* tě v listopadu ještě čeká účinkování ve scénickém oratoriu *Proces Pelicot*. Bude to nejspíš po mnoha stránkách náročný projekt, s jakým očekáváním do něj vstupuješ?

Náročný projekt to bezesporu bude a já jsem šťastný, že se ho můžu účastnit. Je ojedinělý tím, jak komunikuje téma opravdu hnusného mezilidského vztahového násilí a zneužití důvěry. Je strašně důležité tyhle věci artikulovat. Je to vystoupení z komfortní zóny a bude nám z toho běhat mráz po zádech. Určitě to bude na spoustu lidí moc, ale tohle je realita našich dní. Když mohla Gisèle Pelicot vydržet sedět u soudu a hodiny a hodiny poslouchat všechny explicitní výpovědi a obrazové záznamy zneužívání sebe samé, tak bychom to měli vydržet i my, kteří o tom „pouze" podáváme zprávu nebo jsme toho oratoria účastni jako diváci. To je jeden z absolutních úkolů divadla – nastavovat i to strašně nepříjemné zrcadlo společnosti a za cenu zvednutého žaludku problémům hledět zpříma do očí a nechat je působit a pracovat a žít si vlastním diváckým životem. ⊠

Aby člověk neztrácel čas, je někdy třeba do toho skočit po hlavě, vůbec se nezaobírat tím, jestli nejsem náhodou trapný. Bojuju s tím pokaždé.

FOTO: ZDENĚK SOKOL | MAKE-UP: ZUZANA DEMJAN | PRODUKCE: JOLANA LAMMELOVÁ

BALET

Karl Lagerfeld: Renesanční mistr moderní doby

TEXT: **CINDY KERBEROVÁ** FOTO: **SERGHEI GHERCIU**

BYL JEDNÍM Z NEJVÝZNAMNĚJŠÍCH MÓDNÍCH NÁVRHÁŘŮ DVACÁTÉHO STOLETÍ, ZÁBĚR KARLA LAGERFELDA BYL ALE MNOHEM ŠIRŠÍ – FOTOGRAFOVAL, VYTVÁŘEL INTERIÉRY, ZALOŽIL VLASTNÍ KNIŽNÍ NAKLADATELSTVÍ… A TAKÉ NAVRHOVAL KOSTÝMY PRO DIVADLO. MEZI NĚ PATŘÍ I TY, KTERÉ MŮŽETE V NÁRODNÍM DIVADLE VIDĚT V INSCENACI *WHO CARES?*

AYAKA FUJII, PRVNÍ SÓLISTKA BALETU ND

Když se vysloví jméno Karl Lagerfeld, většině z nás se okamžitě vybaví ikonická silueta: bílý culík, tmavé sluneční brýle, vysoký naškrobený límec a kožené rukavice bez prstů. Za touto pečlivě budovanou personou se skrýval jeden z nejvlivnějších módních návrhářů v historii odívání. Během své neuvěřitelně plodné kariéry stál dlouhá desetiletí v čele těch nejprestižnějších módních domů – definoval vizi pro Chanel, Fendi, Chloé i pro svou vlastní eponymní značku Karl Lagerfeld. Svou neúnavnou prací formoval to, jak dnes chápeme moderní luxus.

Ačkoliv celému jeho životu dominovala právě móda, šlo vlastně jen o špičku ledovce jeho kreativity. Lagerfeld byl jedním z posledních skutečných polyhistorů naší doby – renesanční tvůrce, jehož talent nešel spoutat do jediné disciplíny. Odívání pro něj bylo součástí celostního přístupu ke tvorbě, která zahrnovala kresbu, fotografii, literaturu, architekturu, a především hluboké porozumění divadlu a scénickému umění.

Na počátku byla linie

V době, kdy se designérský svět začal spoléhat na digitální technologie a týmy asistentů, zůstával Lagerfeld věrný papíru. Každý jeho projekt začínal tahem tužky. Byl fenomenálním ilustrátorem a jeho skici nebyly jen technickým nákresem, ale svébytným uměleckým dílem. Svůj specifický rukopis, často tvořený pomocí očních stínů značky Shu Uemura, uplatňoval napříč žánry. Ilustroval klasickou pohádku *Císařovy nové šaty* od Hanse Christiana Andersena a léta pravidelně přispíval svými břitkými politickými karikaturami (zvanými „Karlikatury“) do deníku Frankfurter Allgemeine Zeitung. Jeho rané návrhy pro římský dům Tiziani z šedesátých let, které oblékala například Elizabeth Taylor, dnes patří mezi vysoce ceněné sběratelské artefakty.

Návrhář na prknech, která znamenají svět

Lagerfeldova vášeň pro historii a drama našla své nejpřirozenější uplatnění v divadle a baletu. Scénické umění pro něj představovalo prostor, kde mohl příběh vyprávět nejen formou, ale i pohybem – což je téma blízce rezonující i s choreografiemi velikánů, jakým byl George Balanchine. Již v roce 1980 Lagerfeld navrhoval kostýmy pro monumentální inscenaci Berliozovy opery *Trójané* v milánské La Scale. Spolupracoval s vídeňským Burgtheaterem i salcburským festivalem.

Zcela zásadní byla jeho práce pro balet. Pro primabalerínu Elenu Glurdjidze a její provedení *Umírající labutě* (2009) v rámci English National Ballet vytvořil mistrovské tutu, na jehož zhotovení švadleny potřebovaly tisíce per a stovky hodin ruční práce. Lagerfeld přesně chápal, že divadelní kostým nesmí tanečníka pouze zdobit, ale musí splynout s jeho tělem a umocňovat dramaturgii pohybu. Stejný cit pro detail vtiskl i stříbrnému plátnu – jeho kostýmy definovaly vizualitu oscarového filmu *Babettina hostina* (1987) nebo životopisného snímku *Nesmrtelná Callasová* (2002) s Fanny Ardant v hlavní roli.

Svět objektivem a filmovou klapkou

Lagerfeld nenechával nic náhodě, a když v roce 1987 pocítil frustraci z toho, jak cizí fotografové zachytili jeho kolekci, vzal fotoaparát do vlastních rukou. Z pragmatického kroku se zrodila paralelní kariéra. Od té doby fotil většinu kampaní pro Chanel, Fendi i svou vlastní značku. Fotografie mu umožnila režírovat realitu podle vlastních představ. Jedním z vrcholů jeho fotografické práce se stal kalendář Pirelli pro rok 2011, kde oživil antickou mytologii a přetvořil hvězdy světového modelingu a filmu v olympská božstva. Postupně přešel i k pohyblivým obrázkům a stal se režisérem propracovaných krátkých filmů, v nichž s historickou pečlivostí a citem pro storytelling rekonstruoval příběhy spojené s odkazem Gabrielle Coco Chanel.

Intelektuál obklopený knihami

Hnacím motorem Lagerfeldovy kreativity byla jeho neutuchající zvědavost. Byl vášnivým čtenářem a bibliofilem, jehož osobní knihovna čítala přes 300 000 svazků. Kniha pro něj byla posvátným objektem. Tato láska vyústila v založení vlastního pařížského knihkupectví 7L a následně i stejnojmenného nakladatelství. Vydával vzácné umělecké publikace, knihy o fotografii a architektuře, čímž aktivně formoval vizuální kulturu na přelomu tisíciletí.

Architekt prostoru

Jeho estetické vidění přirozeně expandovalo z lidského těla do prostoru. Lagerfeld navrhoval interiéry, ve kterých se prolínal luxus s hlubokou znalostí dějin umění. Od designu exkluzivních pařížských apartmánů v Hôtel de Crillon, kde nechal ožít eleganci 18. století, až po kompletní architektonický návrh vlastního hotelu The Karl Lagerfeld v Macau. Jeho jméno nesou také prostory lisabonského hotelu Grand Lisboa Palace Resort nebo rozlehlé spa v Hotelu Metropole v Monaku. Nebránil se ani průmyslovému designu – navrhl limitovanou edici koncertního křídla pro Steinway & Sons, křišťál pro švédský Orrefors či láhev pro Coca-Colu.

Karl Lagerfeld byl ztělesněním tvůrčí svobody a moderního pojetí designéra. Odmítal být zaškatulkovaný jen jako módní návrhář. Představoval tvůrčí osobnost, která svými nápady oblékala nejen lidi, ale i příběhy, divadelní scény, prostory a myšlenky. Stejně jako velcí choreografové dokázal neomylně propojit pohyb s tvarem a hmotou. Jeho odkaz tak zůstává trvalou inspirací pro všechny sféry umění, kde se potkává precizní řemeslo s bezbřehou fantazií. ⊠

Karl Lagerfeld byl ztělesněním tvůrčí svobody a moderního pojetí designéra. Odmítal být zaškatulkovaný jen jako módní návrhář.

JAVIER WONG, ČLEN SBORU BALETU ND

WHO CARES?

V inscenaci *Who Cares?*, v části *Brahms-Schoenberg Quartet*, můžete vidět kostýmní a scénickou výpravu, kterou v roce 2016 navrhl Karl Lagerfeld pro Pařížskou operu. Při tvorbě se inspiroval Vídeňskou secesí, porcelánem Wiener Werkstätte (Vídeňské umělecké dílny) a estetikou přelomu 19. a 20. století. Dámské kostýmy se vyznačují korzety z hutného sametu a saténu. Protikladem jsou lehké nadýchané sukně v tónech krémově bílé, pudrově růžové a tlumené oranžové. Látka je navíc barvená rafinovanou technikou degradé – postupné stínování vrstev do šedých a černých tónů vytváří zvláštní kouřový efekt. Tanečníci oblékají černobílé fraky a vesty, nechybí Lagerfeldovy ikonické bílé náprsenky a ostře střižené límce.
Za velkorysé poskytnutí licence k užití výpravy Karla Lagerfelda Balet Národního divadla děkuje Její královské Výsosti princezně hannoverské Caroline.

MARTA MONESI, ČLENKA SBORU BALETU ND

OPERA

Arnheiður Eiríksdóttir

TEXT: **PETRA ŠVECOVÁ** FOTO: **JAN ZATORSKÝ**

PŮVODEM ISLANDSKÁ MEZZOSOPRANISTKA JE SÓLISTKOU OPERY NÁRODNÍHO DIVADLA A STÁTNÍ OPERY UŽ SEDMOU SEZONU. ZA TU DOBU ZÍSKALA ŘADU OCENĚNÍ I OBROVSKOU PŘÍZEŇ PUBLIKA. NA ČEM ZROVNA PRACUJE A NA CO SE ZROVNA TĚŠÍ? TADY JE 5 OTÁZEK PRO ARNHEIÐUR EIRÍKSDÓTTIR.

1. Na čem zrovna pracuji

Zrovna jsme v závěrečné fázi zkoušek opery *Pelleas a Melisanda*. Je to vždycky vzrušující moment, kdy se všechno, na čem jsme poslední týdny pracovali s klavírním doprovodem, propojí a vy prožijete ty neuvěřitelné emoce, které představení dodá orchestr. Mám pocit, jako by se všechno spojilo úplně novým způsobem.

2. Co se mi na téhle roli líbí nejvíc

Melisanda je zajímavá postava a pro mě fascinující výzva. Osobně se ode mě velmi liší: je tichá, zdrženlivá a často nechává věci nevyřčené. Na otázky buď neodpoví, nebo pouhým jediným slovem, i když by se dalo očekávat mnohem delší vysvětlení. A právě to z ní dělá tak tajemnou a zajímavou postavu. Vždycky je tu něco, nad čím diváci přemýšlejí, a pro mě je neuvěřitelně fascinující to prozkoumávat.

3. Na co se v listopadu těším

Na další setkání s fascinující postavou: Idamantem v Mozartově opeře *Idomeneo* ve Státní opeře. Od Melisandy se nemůže lišit víc. Zaprvé je to mladý muž a zadruhé je to někdo, kdo zřejmě potřebuje sdílet každou myšlenku a emoci. Jeho city jsou vždy na povrchu, což je v naprostém kontrastu s tichou, tajemnou povahou Melisandy. Role je také velmi odlišná hlasově, což z ní dělá vzrušující novou výzvu. Opravdu se těším na to, až prozkoumám tak odlišnou postavu a zjistím, co do ní mohu vnést.

4. Můj kulturní tip

V poslední době mám na čtení a návštěvy představení o něco méně času než dřív, ale je tu jedno album, ke kterému se stále vracím, zejména v těch hektičtějších obdobích života: *Living Room Songs* od islandského skladatele a hudebníka Ólafura Arnaldse. Má krásnou, intimní atmosféru. Je na něm něco neuvěřitelně uklidňujícího a vracím se k němu pokaždé, když potřebuji chvilku klidu.

5. Jak odpočívám

Můj život se v poslední době dost změnil, protože jsem se stala maminkou malého chlapečka, a tak mu teď věnuji většinu svého volného času. A naprosto si to užívám. Být s ním mě nutí se odpojit od práce a nechat za sebou všechno, co by mě během dne mohlo stresovat. Má úžasnou schopnost pomoci mi vyčistit hlavu a vrátit mě k tomu, na čem opravdu záleží. Ráda také chodím do sauny a cvičím jógu. Oboje je skvělým způsobem, jak se o sebe starat a jak najít trochu rovnováhy uprostřed shonu každodenního života. ⊠

ŠKODA

Dechberoucí představení začíná již na cestě

Nová Škoda Enyaq

Škoda Auto – partner Národního divadla

skoda-auto.cz /skodacz /skodacz /skodacr

Podcastový listopad

V listopadu se v cyklu *K jádru* věci podrobně podíváme na zbrusu nový operní titul *Pelleas a Melisanda*. Jaká specifika má hudební symbolismus a jaké nové prostředky pro operu našel Claude Debussy v období, kdy ostatní umělecké formy nacházely moderní podobu? Dočkáme se prvního dílu ze série o divadelních budovách, která vás provede zákulisím našich divadel a přinese řadu provozních perliček. Speciální díl tentokrát věnujeme vizuální kampani pro letošní sezonu Činohry ND, o níž si nebudeme povídat s nikým jiným než s jejím autorem Vladimirem 518.

Poznejte historii Stavovského divadla

Stavovské divadlo je jednou z nejkrásnějších divadelních budov Evropy. Je nerozlučně spjato s působením W. A. Mozarta, ale i dalších hudebních osobností – Carla Marii von Webera, Gustava Mahlera či Nicoly Paganiniho. Během prohlídky, kterou Národní divadlo pravidelně organizuje, se dozvíte ale i to, jak se do jeho historie zapsal třeba spisovatel Karel Čapek, dramatik Milan Kundera nebo režisér Miloš Forman. V listopadu se na vás těšíme vždy v sobotu – 7., 14. a 29. od 10 hodin, 21. od 14 hodin. Více informací najdete na webu Národního divadla, kde lze i zakoupit vstupenku.

Síň slávy v Zemském salonku

V Zemském salonku na 2. balkonu historické budovy Národního divadla si obvykle můžete o přestávce dopřát oblíbené občerstvení a pokochat se nevšedním výhledem na Vltavu, nyní si ale můžete prohlédnout i novou instalaci přehledu galerie osobností, které byly uvedeny do Síně slávy Národního divadla. Od sezony 2015/2016, kdy byla tato tradice založena, je to již 12 vynikajících umělců, kteří byli a jsou ve svém oboru legendou. Zatím posledním je tenorista světového renomé **Štefan Margita**.

IDOMENEO | FOTO: SERGHEI GHERCIU

SÍŇ SLÁVY

RUSALKA | FOTO: PAVEL HEJNÝ

Poslední možnost vidět *Idomenea*

Na jevišti Státní opery se v listopadu vrací opera *Idomeneo* Wolfganga Amadea Mozarta. Příběh krétského krále, který stojí před rozhodnutím, jestli obětovat vlastního syna, nebo urazit boha Neptuna, patří mezi jedno z prvních mistrovských Mozartových děl a zároveň jde o jednu z nejosobnějších oper, které tento génius napsal: téma konfliktu s otcovskou autoritou bylo důležité i pro samotného skladatele. Extrémní citové stavy svých hrdinů přitom Mozart vystihl se strhující hudební silou. V hlavní roli krále Idomenea září **Evan LeRoy Johnson**, v roli jeho syna Idamanteho mezzosopranistka **Arnheiður Eiríksdóttir** a v roli Iliy **Jekatěrina Krovětěva**. *Idomenea* hrajeme v režii Calixta Bieita už jen čtyřikrát, derniéra proběhne 28. listopadu.

Hvězdně obsazená *Rusalka*

Dvořákovu *Rusalku* můžete navštívit 21. listopadu v mimořádném obsazení. V titulní roli se představí **Kateřina Kněžíková**, jako Princ **Pavel Černoch** a v roli Cizí kněžny vystoupí **Ester Pavlů**. Nenechte si ujít večer s výraznými osobnostmi současné české operní scény.

Sedmdesátiny sólisty Iva Fialy

Poslední listopadový den oslaví 70. narozeniny tanečník Ivo Fiala, v letech 1981–1993 sólista Baletu Národního divadla. Působil též v Bratislavě a v Plzni, věnoval se pedagogické činnosti. V Národním divadle patřil k jeho významným rolím Šašek v *Labutím jezeře*, Alan v *Marné opatrnosti* a Petruška ve stejnojmenném baletu (na snímku). Gratulujeme!

IVO FIALA | FOTO: OLDŘICH PERNICA

Dílna inspirovaná Louskáčkem

ND+

Zkraťte si čekání na Vánoce tanečně! Pro rodiny s dětmi tu je tanečně-pohybová dílna, inspirovaná pohádkovým příběhem o Louskáčkovi! Společně zavítáme na vánoční trh, přijdeme na kloub tajemství lakomého Scrooge a s pomocí Víly Vánoc proměníme sál v zasněženou krajinu. Tvůrčí dílna propojuje pohyb, hudbu a příběh – děti se stanou součástí vánočního dění a zjistí, že skrze tanec lze vyprávět i beze slov. Těšit se můžete také na krátké baletní ukázky, a to skutečně zblízka. Louskáček – dílna pro veřejnost, 6. prosince, v 10:00 a 13:00

FOTO: LENKA ŽIVNÁ

FIELD OF MEMORY | FOTO: ARCHIV DAKH THEATRE

Blíží se derniéra Bakchantek

Největší mejdan, který Stavovské divadlo kdy zažilo, končí. Eurípidovy *Bakchantky* v režii Jana Friče poprvé vpadly na jeviště v únoru 2023, od té doby se staly Inscenací roku 2023 a získaly ocenění pro nejlepší scénickou hudbu v Cenách divadelní kritiky, představily se na festivalu Divadelní svět Brno a všechny písně z inscenace vyšly na LP. V listopadu máte poslední tři šance zhlédnout tuto výjimečnou, barevnou inscenaci. A nezapomeňte si pořídit i „elpíčko", ať si můžete tento bakchický večírek kdykoliv připomenout.

BAKCHANTKY | FOTO: PATRIK BORECKÝ

Doprovodný program Pražských křižovatek

Do konce roku je v rámci mezinárodního divadelního festivalu Pražské křižovatky připravený pestrý doprovodný program. Na Mezinárodní den boje proti násilí na ženách, 25. listopadu v 18.00, pokřtíme knihu *Proces Pelicot*, scénické oratorium Milo Raua a Servane Dècle v překladu Sáry Vybíralové. Křest bude spojen s debatou *10 let Konsentu: Kam se posunula debata o sexualizovaném násilí v Česku*.

Druhý tematický blok se věnuje ukrajinské válečné zkušenosti. V úterý 24. listopadu tak zahájíme výstavu *Field of Memory*, která pod kuratelou Vlada Trojického z kyjevského Dakh Theatre odkrývá tragické osudy ukrajinských dětí, jimž změnila život ruská agrese. Další z doprovodných akcí Pražských křižovatek je pak debata *Jak válka mění umělecký proces* – ta proběhne před koncertem kapely Dakh Daughters *Antidote* v pondělí 30. listopadu.

Písňové recitály ve Stavovském divadle

Také v listopadu pokračujeme s dopoledními komorními písňovými recitály, které zvou diváky přímo na jeviště Stavovského divadla. Tentokrát se v neděli 22. listopadu můžete těšit na tvorbu trojice Chopin-Foerster-Musorgskij v podání Elišky Minářové, Jany Sýkorové, Jana Hnyka, na klavír je bude doprovázet Anton Aslamas.

GIOVANNI ROTOLO

pochází z italského Polignano a Mare, členem Baletu Národního divadla je od roku 2011. Od sezony 2016/2017 působí jako první sólista. Během své kariéry ztvárnil řadu výrazných rolí, vedle dějových baletů se prosazuje také v choreografiích Williama Forsytha, Jiřího Kyliána a dalších významných tvůrců. Je držitelem Ceny ředitele Národního divadla pro umělce do 35 let (2017), v říjnu 2026 získal Cenu Thálie za titulní roli v baletu Johna Neumeiera *Liliom*, v níž porota ocenila jeho vyzrálé herectví, muzikalitu a hluboké porozumění postavě.

BALET

Po náročných rolích cítím prázdnotu

TEXT: **BARBORA TRUKSOVÁ** FOTO: **SERGHEI GHERCIU, PAVEL HEJNÝ**

GIOVANNI ROTOLO MÁ ZA SEBOU ŠESTNÁCT SEZON V BALETU NÁRODNÍHO DIVADLA A DESÍTKY ROLÍ. V POSLEDNÍCH LETECH HO DIVÁCI STÁLE ČASTĚJI VÍDAJÍ V POSTAVÁCH KOMPLIKOVANÝCH MUŽŮ, JEJICHŽ PŘÍBĚHY ZDALEKA NEJSOU ČERNOBÍLÉ. ZA TITULNÍ ROLI V BALETU JOHNA NEUMEIERA *LILIOM* NYNÍ ZÍSKAL CENU THÁLIE. JAK SE Z ROMANTICKÉHO PRINCE STÁVÁ KRUTÝ MUŽ? PROČ SI TANEČNÍK NĚKDY ODNÁŠÍ POSTAVU DOMŮ? A JAKÝ JE VLASTNĚ VE SVÉM SOUKROMÍ?

Od předávání Cen Thálie uběhlo jen pár dní. Už sis stihl uvědomit, že jednu z nich máš doma?

Myslím, že ještě úplně ne. Samozřejmě vím, že jsem cenu získal, a také si uvědomuji, jak je v České republice významná. Jsem za ni nesmírně vděčný, předtím jsem byl pětkrát v širší nominaci. Během slavnostního večera jsem prožíval velmi silné emoce, ale i když jsem v okamžiku vyhlášení věděl, co se děje, pořád jsem tomu tak docela nevěřil. Myslím, že jsem ještě nestihl všechny ty emoce skutečně vstřebat.

Když jsi začal zkoušet Lilioma, tušil jsi, že právě tahle role může být jednou z nejdůležitějších ve tvé kariéře?

Ano, už tehdy jsem si říkal, že by to tak mohlo být. Ale rozhodně jsem nepřemýšlel o Ceně Thálie. Ten balet mě stál tolik energie a úsilí, vyžadoval ode mě úplně všechno, fyzicky i psychicky, že jsem na nějaká ocenění vůbec nemyslel. Teprve po premiéře a několika reprízách mi někteří lidé začali říkat, že za Lilioma určitě dostanu Thálii. Ale ani potom jsem se tou myšlenkou příliš nezabýval.

Liliom je charismatický a přitažlivý, ale zároveň dokáže být krutý a ubližovat lidem kolem sebe. Co pro tebe bylo při zkoumání jeho charakteru nejtěžší?

Některé stránky jeho osobnosti jsem už potkal v jiných rolích. Je to ale nesmírně vrstevnatá postava, která během příběhu prochází mnoha různými životními situacemi a emocionálními stavy. Nejtěžší bylo najít mezi nimi rovnováhu. Nejsnazší pro mě byly okamžiky, kdy je Liliom zranitelnější a laskavější. Myslím, že to je bližší mé vlastní povaze. Ve chvílích, kdy se z něj stává sebevědomý macho, který dokáže být krutý nebo násilný, jsem musel čerpat ze zkušeností s předchozími rolemi. Zároveň jsem ale nechtěl nic opakovat, Liliom není Stanley Kowalski, Valmont ani Oněgin. Každý z nich je úplně jiný člověk a já jsem musel najít Liliomovu vlastní osobnost.

V jednom z předchozích rozhovorů jsi řekl, že při dějových baletech si představuješ, jako by tě celou dobu sledovala filmová kamera. Že nesmíš ani na okamžik vystoupit z postavy. Je to u Lilioma ještě náročnější?

Věřím, že od prvního okamžiku, kdy vstoupíš na jeviště, až do poslední chvíle musíš být svou postavou. U Lilioma je to ovšem mnohem složitější s ohledem na délku představení. Vyžaduje to obrovské soustředění a schopnost udržet koncentraci po celou dobu. Z emocionálního hlediska je pro mě nejtěžší závěr. Po tak dlouhé cestě, kterou společně s postavou projdu, přichází nesmírně silný okamžik. Často se na konci představení rozpláču, protože se ve mně odehrává tolik emocí a vnitřních konfliktů. Technicky je pro mě naopak nejnáročnější závěr prvního jednání. To trvá přes hodinu, odehrává se v něm spousta věcí, je tam mnoho duetů a interakcí s ostatními postavami.

V posledních letech jsi vytvořil řadu výrazných, často velmi komplikovaných postav. Josef K., Stanley Kowalski, Šahrijár, Monsieur G. M., Liliom… Přitahují tě takové role?

Ano, právě proto, že jsou komplikované. A také jsou nejnáročnější. Když vyjdeš ze školy a začínáš kariéru, chceš samozřejmě tančit klasický repertoár. Jsem moc rád, že jsem tu možnost měl. Ale u princů nenacházíš stejnou radost z hledání charakteru. Princ musí být krásný, laskavý, vznešený, musíš být skvělým tanečníkem… Jenže jako postava je často vlastně dost prázdný. Mě baví hledat nové charaktery a role, které pro mě budou výzvou. A Liliom takovou výzvou rozhodně byl. Zároveň je na naší profesi nádherné, že na jevišti můžeme být někým úplně jiným, než jsme ve skutečnosti.

Letos ses vrátil také k Josefu K. v Bigonzettiho baletu *Kafka: Proces*. Tančíš ho už od premiéry v roce 2019. Je tvůj Josef K. dnes jiný než tehdy?

Určitě. Především jsem nesmírně vděčný, že tuto roli mohu stále tančit. Maura Bigonzettiho mám moc rád jako člověka i jako choreografa. V jeho choreografiích se cítím svobodně. Myslím, že miluje individualitu a osobnost tanečníků a dovoluje jim, aby se skutečně vyjádřili, aniž by měli pocit, že se musejí vejít do nějaké přesně vymezené škatulky. *Proces* si mě podmanil od samého začátku. Za ty roky jsem vyrostl jako člověk, získal nové životní zkušenosti a ty do role přirozeně vstupují. Když jsem Josefa K. letos znovu tančil, cítil jsem rozdíl oproti době před dvěma lety, a ještě větší oproti době premiéry. Jsem expresivní tanečník, ale někdy si musím dávat pozor, abych toho nevyjadřoval až příliš. Tentokrát jsem se proto snažil svůj projev trochu ztlumit. Ale každé představení je jiné. Záleží na tom, jak se zrovna cítím – to se do výsledku vždycky nějak promítne.

Nejsnazší pro mě byly okamžiky, kdy je Liliom zranitelnější a laskavější. Myslím, že to je bližší mé vlastní povaze.

KAFKA: PROCES

Liliom mě stál spoustu energie a vyžadoval ode mě úplně všechno, fyzicky i psychicky. Na ocenění jsem tak vůbec nemyslel.

Proměňují se také moji taneční partneři a partnerky. Když se po letech znovu setkáme na jevišti, reagujeme na sebe trochu jinak než dřív. Nedávno jsem například znovu tančil s Miho Ogimoto, která už před několika lety ukončila taneční kariéru, ale stále se dokáže na jeviště vrátit a být nádherná. Byl to neuvěřitelný okamžik, najednou jsem měl pocit, jako bych se vrátil v čase.

K tvým velkým rolím patří také Oněgin. Co pro tebe znamená možnost vrátit se k ní po letech?

Mám z ní obrovskou radost. Upřímně jsem si nebyl jistý, jestli si Oněgina ještě někdy zatančím. A stejně jako u Josefa K. jsem zvědavý, jak se v něm projeví to, že jsem mezitím získal další zkušenosti a jako člověk vyrostl. Hodně záleží také na partnerce, protože *Oněgin* je především příběhem vztahu mezi Oněginem a Taťánou. S Ayou Okumurou byl ten příběh jiný než s Miho Ogimoto a s další partnerkou bude zase odlišný. Právě na to se moc těším.

Vedle velkých dějových baletů ale tančíš také například Balanchinovo *Who Cares?* nebo Kyliánovo *27'52"* v programu *Avant-Garde*.

Co tě přitahuje na baletech, které nemají konkrétní příběh?

Přestože dávám přednost celovečerním dějovým baletům, mám abstraktní choreografie moc rád. Miluji také moderní a současný tanec. I v abstraktním baletu se ale snažím najít svůj vlastní příběh. Pomáhá mi to dát každému pohybu nějaký důvod. Věřím, že každý pohyb musí něco vyjadřovat. To je můj způsob tance. Samozřejmě vycházím také ze stylu choreografie a hudby. *Who Cares?* má jazzový, americký charakter, který souvisí s Balanchinovým světem. Kylián je zase úplně jiný vesmír, s nádhernou kvalitou pohybu. Jeho díla v sobě často nesou témata života, smrti, lásky a všeho, co člověk prožívá.

Dokážeš po náročném představení nechat svou postavu v divadle, nebo si ji odnášíš domů?

To je pro mě velmi těžké. Vlastně se mi skoro nikdy nepodaří nechat představení úplně za sebou. Snažím se totiž na jevišti odevzdat všechno, a když mám za sebou náročnou roli, často pak cítím vnitřní prázdnotu. Paradoxně to pro mě signalizuje, že se představení povedlo. Pokud takový pocit nemám, může to znamenat, že něco nebylo podle mých představ. Tenhle stav si pak nesu po zbytek dne, někdy i další den nebo dva. Nejtěžší je to právě po *Procesu* a *Liliomovi*. Emoce, kterými procházejí tyto postavy, se totiž stávají také mými emocemi. Skutečně je prožívám, a proto mě jejich příběhy tolik vyčerpávají.

Co ti potom pomáhá vrátit se do běžného života? Vím, že jsi dřív rád maloval a kreslil. Zůstalo ti to?

Ano, maluji pořád moc rád. A také píšu, nedávno jsem si dokonce pořídil starý psací stroj. Když potřebuji trochu uvolnit myšlenky, sednu si a píšu o svém každodenním životě, o tom, co se mi přihodilo. Je to způsob, jak ze sebe dostat emoce, někdy i ty temnější. A jinak si rád pustím dobrý film nebo seriál. To mi také pomáhá na chvíli odsunout všechny myšlenky stranou.

Kdo tě zná, tak tuší, že máš velmi blízko k módě. Odkud se ten zájem vzal?

Módu jsem miloval vždycky. Maminka se krásně oblékala a myslím, že právě od ní jsem získal vkus. Mám rád Armaniho, jeho klasickou eleganci a střihy, ale jinak mě přitahuje hlavně vintage móda, staré obleky. Nesleduji tolik trendy, spíš si vytvářím vlastní styl. A přiznávám, že jsem trochu shopaholik! *(smích)*

Na Cenách Thálie jsi zaujal outfitem od Jana Černého a jeho značky Jan Société. Jak tato spolupráce vznikla?

Původně jsem chtěl obléct hedvábné sako, které jsem dostal v Kambodži od sestry tamního krále. Pak ale přišel nápad oslovit českého návrháře. Do ateliéru Jana Černého jsem dorazil pouhé dva dny před předáváním. Zpočátku jsem měl obavy, jeho streetový styl je dost odlišný od toho mého. Nakonec jsem ale objevil nádherné oversize sako a skvěle střižené kalhoty. Chtěl jsem něco jiného než klasický oblek s kravatou. A Jan byl navíc nesmírně milý.

Co o tobě vědí kolegové, ale diváci by to do tebe možná vůbec neřekli?

Že dokážu být docela blázen! *(smích)* Když se s někým cítím opravdu dobře a uvolněně, projeví se i tahle moje stránka. Jinak myslím, že diváci mě pravděpodobně vnímají spíš jako vážného člověka. Zároveň ale hodně potřebuji čas pro sebe. Miluji společnost blízkých přátel, ale stejně rád jsem sám. Samota mi dává prostor přemýšlet a je mi v ní dobře.

V Národním divadle už prožíváš šestnáctou sezonu. Co je na tobě ještě pořád italského a co už je trochu české?

To je těžká otázka, protože se vlastně necítím příliš jako Ital. Možná by ses měla zeptat ostatních, co na mně považují za italské! *(smích)* Ale asi bych řekl laskavost a přátelský přístup k lidem. To podle mě k italské povaze patří a myslím, že tyto vlastnosti mám i já. A co je na mně českého? Nevím, jestli se ti tahle odpověď bude líbit, ale myslím, že jsem se stal trochu chladnějším člověkem. Pořád jsem velmi citlivý a emocionální, ale na některé situace reaguji jinak než dřív. Jsem díky tomu silnější. Podle mě za to mohou především životní zkušenosti, ale také můj partner Francesco (*Scarpato, sólista Baletu ND – pozn. red.*). Je velmi silný a nenechá se ničím srazit, ať se mu stane cokoli. Já jsem takový dřív nebyl. Jenže když se necháš vším srazit, nedostaneš se z toho tunelu ven. Propadáš se níž a níž. Musíš dokázat reagovat na to, co ti život přináší. A Francesco mi v tom velmi pomáhá.

Kde se tedy dnes cítíš doma?

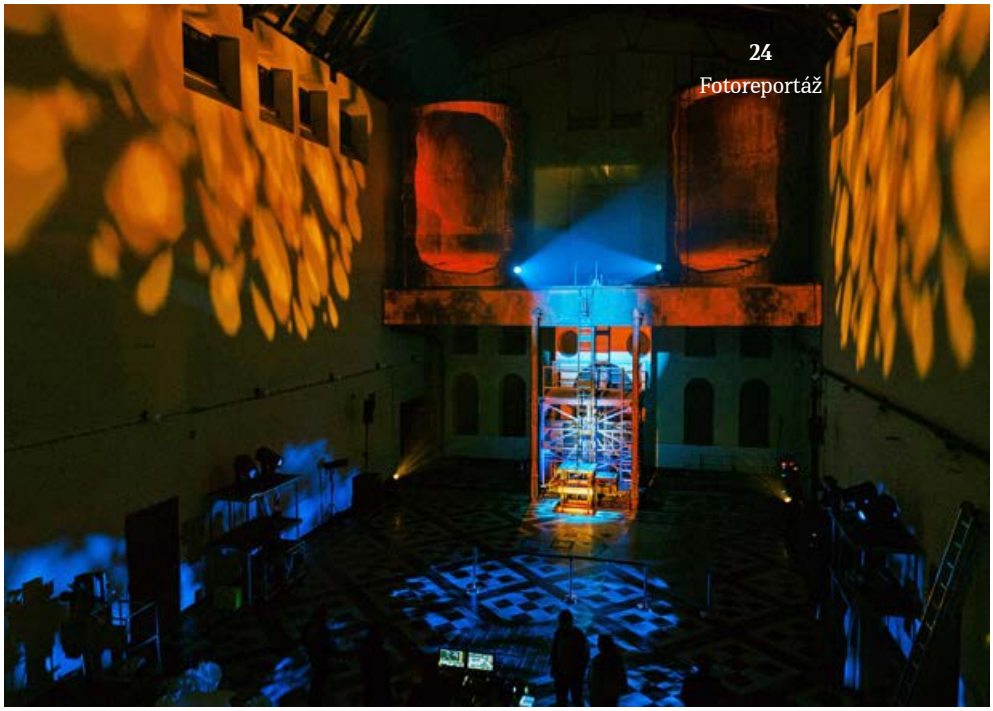
V Praze. Ze svého prvního domova jsem odešel už ve čtrnácti letech, protože jsem chtěl následovat svou vášeň. Vlastně si myslím, že jsem měl štěstí, že jsem odešel, protože prostředí, ve kterém jsem vyrůstal, bylo tehdy dost uzavřené a nevím, jestli bych mohl dokázat to, co dělám dnes, kdybych tam zůstal. Když přemýšlím o domově, dětství patří Apulii, místu, odkud pocházím. Dospívání zase Florencii, kde jsem studoval a připravoval se na profesionální kariéru. A pak přišla Praha. Tady jsem našel své nejbližší přátele, svého partnera a místo, kam patřím. Takže dnes považuji za svůj domov Prahu.

A co ti teď, po všech těch náročných rolích a čerstvě získané Thálii, dělá největší radost?

Jeviště. To je místo, kde je mi nejlépe. Před představením se můžu bát, cítit úzkost nebo nervozitu, ale když vstoupím na jeviště, je to ten nejkrásnější pocit. ⊠

LILIOM

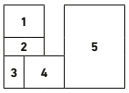
LATERNA MAGIKA

Očista duše

PŘIPRAVILA: **MARTINA SEDLÁKOVÁ**
FOTO: **JAN HROMÁDKO**

Voda jako zdroj života, nositelka paměti i metafora vnitřní proměny člověka. Laterna magika se již počtvrté představila na Signal Festivalu, tentokrát s multimediální performancí *Voda* pod režijním vedením Radima Vizváryho. Fyzické divadlo, akrobacii, pohyb na chůdách, živý zpěv a videomapping propojila v site-specific dílo, které od 15. do 18. října ožilo v prostorách Staré čistírny odpadních vod v pražské Bubenči.

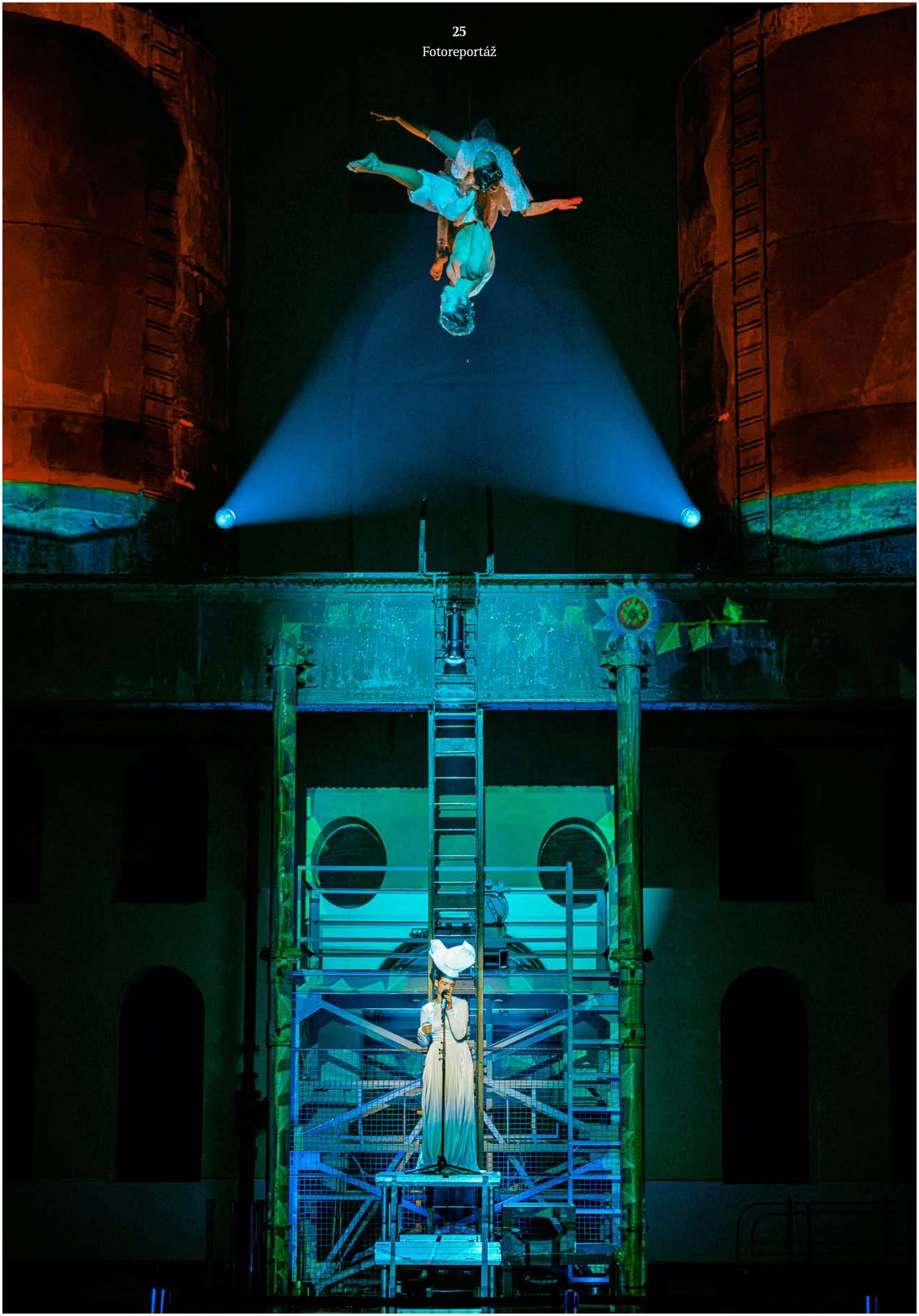

1 Interiér Staré čističky odpadních vod během generálky
2 Jonáš Janků a Nikol Šneiderová
3 Jonáš Janků a Nikol Šneiderová
4 Michaela Hradecká
5 Alžběta Tichá, Matěj Berka a Aneta Kalertová

ČINOHRA

Atmosféra ve mně zůstává víc než samotné role

TEXT: **ILONA SMEJKALOVÁ** FOTO: **PAVEL HEJNÝ, PATRIK BORECKÝ**

KONCEM LISTOPADU OSLAVÍ KULATÉ NAROZENINY DLOUHOLETÝ ČLEN ČINOHRY ND VLADISLAV BENEŠ. MLUVILI JSME TAK O ROLÍCH, KTERÉ BĚHEM SVÉ KARIÉRY V NÁRODNÍM DIVADLE HRÁL, A O TOM, JAK DŮLEŽITÁ JE SOUHRA A TO, ABY CELÝ STROJEK ŠLAPAL JAK ŠVÝCARSKÉ HODINKY.

Napadlo tě v roce 1983, když jsi nastupoval do Činohry ND, že tu strávíš víc než čtyřicet sezon?

V Národním divadle jsem hrál v už jako malý kluk. Dokonce ještě s Eduardem Kohoutem. Janě Hlaváčové jsem hrál malého syna. Že budeme kolegové mi ani nepřišlo na mysl. A stalo se. Pamatuju si ten okamžik, kdy jsem poprvé vstupoval do zrekonstruované historické budovy ND, úplně náhodně jsme se tam potkali s Vaškem Postráneckým. Tak jsme se na sebe podívali, pohladili kliku u vstupních dveří, udělali křížek – a vešli jsme. Ale neuvažoval jsem, na jak dlouho to bude, spíš jsem přemýšlel, jaké to bude.

Na prknech ND jsi vytvořil více než sto rolí, je nějaká, na kterou vzpomínáš obzvlášť často?

Právě proto, že jich je tolik, se těžko vybírá. Každá měla „svoje“. Spíš vzpomínám na atmosféru – při zkouškách, před představením, během představení i po. Divadlo začínalo už panem vrátným, jak říkal Werich, „dobrý divadlo se pozná podle vrátného“. Atmosféra ve mně zůstává víc než samotné role.

Jsi mistrem psychologického realismu, se schopností vystihnout přesvědčivě vnitřní stavy postav. V posledních letech ses ovšem objevil i v několika experimentálnějších projektech – *Nová krev*, *Experiment myší ráj* nebo *100 songů*. Bavily tě i tyhle „necharakterní“ role?

To není pravda, že byly „necharakterní“ – například v inscenaci Experiment myší ráj jsem ztvárnil velmi charakterní myš!

Aktuálně zkoušíš roli Geerarta v *Tulipánové horečce*. Co tě na téhle postavě či tématu hry nejvíc zajímá, vzrušuje, nebo dokonce provokuje?

Takhle o tom zatím nepřemýšlím. Momentálně jde nejvíc o souhru, je to svým způsobem kolektivní záležitost. A komedie vyžaduje, aby celý strojek šlapal jak švýcarské hodinky. Ne aby herec jen smečoval, ale taky dobře nahrál!

Tvůj hlasový projev je velmi charakteristický, nejen melodickým zabarvením, ale i dikcí a schopností vyjádřit jemné nuance textu. Využil jsi někdy sametovosti svého hlasu v běžném životě?

Třeba že by mi díky sametovému hlasu prodala prodavačka vypečenější housku? *(smích)* Občas chtějí ode mě lidé slyšet konkrétní větu, například – a to bych opravdu nečekal – větu „Harry, jdu do baráku!“ z filmu Sám doma. Prý je to kultovní hláška.

V jednom rozhovoru jsi řekl, že při dabingu není tvým cílem jít nad ztvárňovaný charakter nebo na sebe strhávat pozornost, ale plně se do postavy vžít, pochopit její motivace a interpretovat ji zevnitř. Do kterého herce se vžíváš obzvlášť rád – a proč?

S dabingem jsem začínal už jako malý v seriálu Bella a Sebastián, takže těch dabovaných herců a rolí byla spousta. Nedá se říct, že bych měl jednoho vysloveně oblíbeného. Ale když jde o dobrého herce a dobré situace, tak se, samozřejmě, dabuje mnohem lépe. Jak se říká – když je v umění devět pater, tak to člověku voní. Daboval jsem Jeana-Louise Trintignanta, kterého mám velmi rád. On byl v hraní velmi úsporný. Dokonce jsem se s ním měl sejít i na večeři, bohužel z toho sešlo, protože kvůli nemoci nepřijel. Měl jsem rád i dabování Tonyho Shalhouba v seriálu *Můj přítel Monk* nebo Bryana Cranstona v *Perníkovém tátovi*, což jsou naprosto rozdílné, až opačné úkoly. Je to pestrost hereckých individualit, charakterů a žánrů.

Velmi výraznou a zapamatovatelnou roli jsi ztvárnil v inscenaci *Hordubal*. Tak mě napadá – i vzhledem ke kulatým narozeninám – souhlasíš s ústředním mottem „Chlap je mlád, dokud něco začíná!“?

Trefila ses! Tuhle větu jsem říkal s potěšením a souhlasím s ní. Je fajn, když z jedné věty pochopíš, co, proč a jak! Mám rád repliky, které jsou jednoduché, vtipné, moudré a vydají za monolog. Můžu se vrátit ještě k první otázce?

Samozřejmě!

Chlap je mlád, dokud něco začíná, a sezona je úsek v roku, kdy se něco děje. Takže já mám za sebou vlastně sedmdesát sezon. *(smích)* ☒

S JANOU PIDRMANOVOU V MANON LESCAUT

VLADISLAV BENEŠ

se narodil v roce 1956 v Praze. Členem Činohry Národního divadla se stal v roce 1983 a vytvořil zde dosud více než sto rolí. Řadu let působil jako pedagog hudebně-dramatického oboru Pražské konzervatoře, rozsáhlá je jeho činnost v dabingu, publikum ho zná i z mnoha filmů, televizních inscenací a seriálů.

Divadlo jako terapie, odboj i diplomacie

Rozhovory s umělci letošních Pražských křižovatek

TEXT: **LINDA DUŠKOVÁ, KATEŘINA KUBÁK PRÁŠILOVÁ** PŘEKLAD: **ALŽBĚTA SOPEROVÁ**

PRAŽSKÉ KŘIŽOVATKY JSOU V PLNÉM PROUDU. NA TĚCHTO STRÁNKÁCH VÁM PROSTŘEDNICTVÍM MINIROZHOVORŮ PŘEDSTAVÍME UMĚLCE A UMĚLKYNĚ, JEJICHŽ TVORBU UVEDEME V LISTOPADU A PROSINCI. KROMĚ MOMENTŮ, KTERÉ JE MOTIVOVALY K TVORBĚ KONKRÉTNÍCH INSCENACÍ, JSME SE JICH ZEPTALI TAKÉ NA LETOŠNÍ FESTIVALOVÉ TÉMA „VLÍDNÁ REZISTENCE“. A AČKOLIV TO JE MÁLOKDY VESELÉ ČTENÍ, SKRÝVÁ SE V NĚM I NADĚJE.

Autorsko-režijní tandem **Milo Rau** a **Servane Dècle** pro festival zrežírují scénické oratorium *Proces Pelicot*, které do divadelního jazyka převádí soudní líčení, jež si v uplynulých letech vysloužilo mimořádnou mediální pozornost.
Ukrajinská hudební skupina **Dakh Daughters** představí pražskému publiku svůj freak-cabaret koncert *Antidote*, který je uměleckým odbojem proti ruské válečné agresi a propagandě.
Tanečně-dokumentární dialog **Mohameda El Khatiba** a **Israela Galvána** nejen kloubí jména obou tvůrců v názvu *Israel a Mohamed*, ale přináší také jejich společnou výpověď o celoživotním potýkání se s vlastními otci.

Jak vznikala vaše inscenace? Zvolili jste jiný inscenační postup než obvykle?

Servane Dècle a **Milo Rau:** Inscenační proces byl úplně jiný, protože jsme projekt chápali jako akt, ne inscenaci. Původní myšlenkou bylo, že jej uvedeme jen dvakrát, jednou na festivalu Wiener Festwochen a v Avignonu, tedy přímo ve městě, kde proces proběhl, jako poctu Gisèle Pelicot. Chtěli jsme kolem toho případu a procesu shromáždit herce a herečky, ale také lidi z občanské společnosti. Teď s inscenací jezdíme po Evropě a po celém světě, v každém městě s novým třicetičlenným obsazením, protože jsme zjistili, že ten příběh rezonuje všude.
Dakh Daughters: Scénické umění jsme vždy využívaly jednak jako formu terapie, jednak jako nástroj kulturní diplomacie. Potřebujeme mluvit o tom, co nás opravdu pálí — jako umělkyně a jako občanky. Proto jsme nikdy nesouhlasily s tezí, že kultura má být apolitická. Snažíme se být na jevišti pravdivé, někdy až provokativní, protože umění nevnímáme jako pouhou zábavu, ale také jako výzvu k zamyšlení a kritickému myšlení. *Antidote* není klasická inscenace. Je zamýšlena jako most mezi zkušeností autorů a obětí manipulace. Zjistili jsme, že diváci už začínají být řečmi o válce unavení, a bylo nám jasné, že potřebujeme najít jiný umělecký jazyk. S prvotním nápadem přišel Vladyslav Trojickij a pak jsme strávili spoustu času studiem toho, jak fungují propaganda, dezinformace a manipulace. Výsledkem je bezpečný umělecký prostor, kde si diváci mohou vyzkoušet tyto mechanismy na vlastní kůži prostřednictvím ironie, sebeironie a performance a získat protijed – vnitřní odolnost a sílu, která jim pomůže odolat manipulaci a zůstat sami sebou.
Mohamed El Khatib: Většinu času při tvorbě inscenace *Israel a Mohamed* jsme strávili debatami a sdílením zkušeností, zatímco zkoušek bylo minimum. Vyprávěli jsme si o našich životech, rodinách, co mají společného a co máme společného my díky svým otcům. Mluvili jsme hodně o Kafkovi a jeho *Dopisu otci* a o tom, co bychom my, sami už mladí tátové, chtěli napsat celé generaci otců.

Překvapila vás někdy reakce diváků? U jakého typu publika má vaše inscenace největší odezvu?

Servane Dècle a **Milo Rau:** Jedním z témat oratoria je samozřejmě otázka, proč se muži dopouštějí znásilnění a co s nimi máme dělat. Naše publikum ale vždy tvoří ze 70 % ženy, protože právě ženy jsou většinou oběťmi násilí páchaného muži. Brzy přijde čas, kdy tento problém začne vnímat i většina mužů, kteří budou cítit odpovědnost a budou chtít tu nekonečnou noční můru změnit! Škoda, že tak daleko jsme se ještě nedostali, protože *Proces Pelicot* přináší hodně velké ponaučení… Když jsme ještě hráli sedmihodinovou verzi, přišel k Servane jeden muž (bylo pět ráno) a řekl: „Díky, že jsem se toho mohl za tak krátkou dobu tolik naučit.“ Nejsilnější reakci jsme ale zažili přímo u Gisèle Pelicot, když se byla na hru podívat v Judson Memorial Church v New Yorku. O přestávce vyšla ven, plakala, a když mluvila o herečce, která ji zosobňovala, říkala dokola: „Ona je lepší než já.“
Dakh Daughters: Nejsilnějším zážitkem pro nás je, když přijdou diváci bez zvláštního očekávání a odcházejí se silným citovým prožitkem. Někdy jsou překvapení, někdy hluboce

MILO RAU | FOTO: M. DEVIJVER

SERVANE DÈCLE | FOTO: DARKBLUE

DAKH DAUGHTERS | FOTO: KSMCH.COM

MOHAMED EL KHATIB A ISRAEL GALVÁN | FOTO: Y. LAMOULÈRE

zasažení, někdy i trochu rozrušení, ale nikdy nezaujatí. To je pro umělce asi ta nejlepší reakce: pocit, že se v mysli a duši druhého člověka něco pohnulo. Okamžiky, kdy se s námi diváci smějí a pláčou, když nám a Ukrajině vyjadřují upřímnou podporu, když nám přejí hodně sil a abychom válku vyhráli, s námi zůstávají dlouho. Připomínají nám, proč má smysl dál tvořit a hrát. Původně jsme tento koncept vytvořily pro zahraniční publikum, abychom lidem uměleckým jazykem vysvětlily, co se na Ukrajině skutečně děje. Zároveň ho hrajeme i na Ukrajině, protože i tam někteří stále úplně nechápou, v jaké realitě žijeme, a nevědí, jak se s ní vypořádat. Naše vystoupení má podle nás největší ohlas u lidí, kteří jsou připraveni naslouchat nejen ušima, ale i srdcem – těm, kteří oceňují emoce, kritické myšlení, hloubku, sebeironii, intelektuální náročnost, ukrajinskou kulturu, folklór, divadlo a jedinečný zážitek, který přináší živé představení. Promlouvá k těm, kterým není lhostejná jejich budoucnost ani budoucnost jejich dětí. A právě pro taková setkání hrajeme znovu a znovu.

Mohamed El Khatib: Po prvních představeních nám hodně lidí chodilo děkovat za jednu prostou věc. Říkali nám: „Napsali jste dopisy, které bychom sami chtěli napsat svým otcům.“ Celým generacím mlčících otců, kteří nevěděli, jak komunikovat se svými dětmi, nebo nedokázali najít slova, jak s nimi skutečně mluvit. Je to pro mě velmi uklidňující a dělá mi to obrovskou radost a zároveň jsme si díky tomu uvědomili, že tato neschopnost dialogu mezi otci a syny, mezi otci a dcerami, je ve skutečnosti univerzální.

Má podle vás v současné politické situaci myšlenka „vlídné rezistence“ šanci na úspěch?

Servane Dècle a **Milo Rau:** Pokud je výrazem „vlídná“ myšlena pomalá a hluboká proměna, pak ano! Možná je to naše jediná naděje v politické situaci, která se každým týdnem zhoršuje.

Dakh Daughters: Ano – dokonce by se dalo říci, že v současnosti je to jedna z mála forem odporu, která neoplácí násilné chování agresora. Z našeho pohledu „vlídná rezistence“ neznamená slabost nebo prázdná slova. Znamená odmítnutí propadnout strachu, propagandě a neustálému tlaku. Zachovat si svou kulturu, jazyk a společnou paměť, hovořit dál svým hlasem, nenechat si ukrást vlastní identitu – to všechno jsou hluboce politické akty, které jsou v současné situaci strašně důležité. Protože válka se nevede jen zbraněmi. Její součástí je i boj za svědomí, za zachování smyslu a za právo národa na sebeurčení. Právě proto může mít vlídná rezistence takovou moc. I když nemá nutně okamžitý dopad, časem se její účinky projeví a postaví hráz koloniálnímu myšlení, vnucenému pocitu méněcennosti a každé snaze vymazat ukrajinskou identitu a samostatnost. To je asi její největší síla, že dokáže víc než jen chránit – vytváří prostor pro to, aby byla Ukrajina vidět a slyšet jako živoucí, odolná a moderní země, ne jako stín někoho jiného nebo jen jako válečná oběť.

Mohamed El Khatib: Podle mého názoru není v dnešní době vlídná rezistence ničím jiným než konformní pasivitou. Dnes musíme nazývat věci pravým jménem, jasně označit nepřítele, tedy krajní pravici, a budovat skutečný pocit bratrství, díky kterému budou všichni muži a ženy sdílet jeden společný příběh. Musíme zastavit vlnu zpátečnictví a rasismu, která se valí Evropou a ničí staletou myšlenku osvícenství, jež do srdce politiky vnesla pohostinnost. ☒

PRAŽSKÉ KŘIŽOVATKY

PROCES PELICOT
(scénické oratorium)
Milo Rau, Servane Dècle
Koprodukce Činohry ND
a Dejvického divadla
22., 26. a 27.11.2026 18.00
Kulturní stanice Galaxie

ANTIDOTE
(freak-cabaret koncert)
Dakh Daughters / Dakh Theatre
30.11.2026 20.00
Centrum současného umění DOX

ISRAEL A MOHAMED
Mohamed El Khatib a Israel Galván /
Zirlib a IGalván Company
10. a 11.12.2026 19.30
Centrum současného umění DOX

OPERA

Potlesk publika je ta nejhezčí melodie

TEXT: **JAN SCHNEIDER** FOTO: **SERGHEI GHERCIU, PETR NEUBERT**

LETOS OSLAVIL SEDMDESÁTINY, VYPRODAL O_2 ARENU, DOSTAL THÁLII A BYL UVEDEN DO SÍNĚ SLÁVY NÁRODNÍHO DIVADLA. ŠTEFAN MARGITA NEZAHÁLÍ, PŘESTO SE ROZHODL UZAVŘÍT JEDNU KAPITOLU SVÉ BOHATÉ OPERNÍ KARIÉRY. NABÍDKY NA NOVÉ INSCENACE ODMÍTÁ, NA NÁVRAT ZLATA RÝNA V PŘÍŠTÍ SEZONĚ SE ALE TĚŠÍ. O CENÁCH, NOSTALGII I RECENZÍCH KRITIKŮ, KTERÉ HO ZMĚNILY, JSME SI POVÍDALI SKORO HODINU – MÁLOKDO JE TOTIŽ TAK VDĚČNÝM VYPRAVĚČEM JAKO PRÁVĚ ŠTEFAN MARGITA.

Dnes děláme rozhovor na dálku, protože jsi onemocněl. Zítra tě čeká koncert, tak jak to v takových případech máš – radši takové představení odzpíváš, i když to není stoprocentní, nebo to zrušíš?

Zruším. Je to sice nepříjemné, lidi se naštvou, ale je to lepší, než kdyby odcházeli z představení a říkali si, jak ten chudák nemohl vůbec zpívat. To se s tebou pak veze. Naučil jsem se to v Americe. Tam totiž neexistuje vývěska, která by upozorňovala na indispozici nebo na záskok, je to prostě tvoje riziko. Jdeš do toho, dobře, ale připrav se, že tě můžou vybučet.

Teď se ale vraťme k událostem posledních dní. Počítal jsi s tím, že dostaneš Thálii?

Nepočítal. Když jsem viděl, že kolega Jiří Brückler je nominovaný už poněkolikáté, tak jsem si říkal, že přece není možné, aby mu to zase nedali! Ale napadlo mě, že *Zlato Rýna* je má poslední inscenace, takže už bych neměl nikdy potom šanci. V něčem to tedy asi bylo i štěstí.

A co pro tebe to ocenění znamená?

V podstatě ukončení kariéry – s krásnou cenou k tomu.

Nedávno tě také navíc uvedli do síně slávy Národního divadla… Tak čeho si vážíš víc, cen nebo potlesku publika?

Určitě potlesku publika! Já jsem za svůj život moc velkých cen nedostal, na Thálii jsem ani nikdy nebyl nominovaný… Té ceny si tedy samozřejmě moc vážím, ale potlesk publika je to, po čem toužím. Vždycky říkám, že je to ta nejhezčí melodie, jaká kdy byla napsaná.

Byl jsi nervózní, než se při vyhlášení ozvalo tvé jméno?

Ne, nebyl. V tu chvíli mi hlavně bylo líto, že Thálii nedostala Katka Kněžíková za svůj úžasný výkon v *Kátě Kabanové*. Lepší Káťu teď totiž člověk nenajde.

Zajímavé bylo, že v mužské operní kategorii byli všichni nominovaní z Opery Národního divadla a Státní opery…

A to je pocta, protože jsem zažil několik ročníků, kdy tam z Národního nebyl nominovaný nikdo! A teď jsme byli dokonce dva z jednoho představení, ze *Zlata Rýna*, protože byl ještě nominovaný Joachim Golz za roli Albericha. Asi jsme je teda něčím museli nadchnout. Každopádně bylo pozoruhodné, že mužská kategorie byla pražská a ženská kategorie zase brněnská.

Říkáš, že jsi za svůj život nedostal moc cen. Utkvěla ti nějaká v paměti? Třeba nějaká, kterou jsi dostal na začátku kariéry.

V Trenčianských Teplicích jsem dostal cenu za nejlepší pěvecký výkon, a to byla tehdy důležitá cena, navíc takhle pro začátečníka, jakým jsem byl. A v roce 1986 jsem uspěl v soutěži Pražského jara. To byl taky rok, kdy jsem nastoupil do Národního divadla, takže jsem rád, že jsem teď také na tom stejném jevišti dostal cenu. A hlavně jsem rád, že po čtyřiceti letech můžu na tom jevišti nejen stát, ale taky na něm zpívat.

Kromě toho, že jsi byl nedávno uveden do Síně slávy Národního divadla, o tobě natočili dokument, máš za sebou poslední premiéru… Necítíš z toho všeho ale taky smutek nebo nostalgii?

Nemám pocit nostalgie nebo něco takového. Slíbil jsem, že už nebudu dělat novou premiéru, a to dodržím. Reprízy ale udělám moc rád. Zpívat budu pořád dál, chci dělat koncerty, ale už nechci zkoušet osm týdnů v kuse, to už mě prostě vyčerpává.

Zrovna role Logeho ve *Zlatu Rýna* v Národním divadle ale byla i herecky a fyzicky náročná, takže se pořád cítíš fit?

Zatím ano a teď možná ještě víc, protože nám od května v domě nejezdí výtah, takže několikrát denně chodím pěšky až do 5. patra. Je škoda, že *Zlato Rýna* nezkoušíme teď! V New Yorku jsem visel 2,5 hodiny na laně, to bylo strašné na záda. V Chicagu jsem zase vjel na jeviště na kole, pak jsem z něj sesedl a lítal jsem celý večer po jevišti, to bylo taky náročné, i když to byla krásná inscenace. Takže vlastně to, co po mně chtěla Sláva (*režisérka inscenace Zlato Rýna Sláva Daubnerová, pozn. red.*), bylo v pohodě a moc se mi to líbilo. I když mi pak doktor – po všech těch tureckých sedech, klekání a podobně – nevěřil, že mě ta záda bolí. Tak snad budu v takové formě i příští sezónu! *(směje se)*

Cvičím! A opravdu denně! Ráno vstanu a patnáct až dvacet minut cvičím, a když se mi chce, tak cvičím i večer. Bez toho bych to už nedal.

ZLATO RÝNA

Hlavně jsem rád, že po čtyřiceti letech můžu na jevišti nejen stát, ale taky na něm zpívat.

Tebe se hodně ptají na pěveckou hygienu, ale jak se připravuješ fyzicky? Cvičíš?

Cvičím! A opravdu denně! Ráno vstanu a patnáct až dvacet minut cvičím, a když se mi chce, tak cvičím i večer. Bez toho bych to už nedal. Doba se změnila, už to není tak, že se jenom stojí na jevišti a zpívá se duet. Dnes režiséři chtějí, ať zpěváci hrají, a myslím si, že je to tak správně. Divák, když vidí, že se na jevišti neustále něco děje, tak o to víc se mu to líbí. A *Zlato Rýna* se líbilo moc, známí po mně chtěli vstupenky a já jim je nedokázal sehnat. Takže co když se to vrátí nejen příští sezonu, ale i tu následující? Budu muset být fit!

Je pravda, že tu už dlouho nebyla inscenace, která by byla vyprodaná od první premiéry až do úplného konce…

A to je zázrak! Ještě k tomu Wagner!

A myslíš, že to bylo vyprodané i díky tobě?

Buďme skromní – bylo to mou osobou, ale také osobou Adama Plachetky. Sešla se dvě jména, která lidi znají, navíc nejen z opery. My jsme se na tom s Adamem vyblbli. V tomto případě mi ty týdny zkoušení nevadily, protože jsem měl výborného partnera a inscenaci to pomohlo. Byly i úžasné recenze, až na jednu, ale ta je od člověka, který nemá rád Národní divadlo a jeho zpěváky. Ale i taková recenze nám pomohla, takže se to sešlo a bylo vyprodáno!

A čteš recenze? V rozhovoru do minulého čísla jsem se na to ptal dirigentky Anny Pozidis a ta mi řekla, že už je nečte.

To se ti přiznám, že tomu nevěřím! Každý zpěvák a každý dirigent si přečte recenzi, protože není nikdo, koho by dobrá recenze nepotěšila. Člověk se nad nimi vždy musí zamyslet – když je z deseti recenzí devět báječných, pak je to v naprostém pořádku, ale když je to naopak, tak je to samozřejmě k zamyšlení a dotyčný zpěvák by se měl poradit se svým pedagogem, čím to je.

A vzpomeneš si na nějakou recenzi, klidně zahraniční, která ti utkvěla v hlavě a donutila tě třeba i něco změnit?

No ano! Po mojí první velké premiéře v Košicích, což byl *Don Pasquale*, recenzentka napsala: „Margita upoutal víc zjevem než hlasem.“ *(směje se)* To si dodnes pamatuju, ale zároveň mi to opravdu pomohlo! Neodzpíval jsem tu premiéru dobře, takže jak jsem pak odjel do Prahy, změnil pedagožku, a to mi strašně pomohlo. Já jsem ve znamení Lva a ti mají tendenci být namyšlení, ale to u mě časem naštěstí ustoupilo, takže jsem pak hodně čerpal od kolegů ve světě, protože třeba zpívali stokrát lépe než já a musel jsem s tím něco dělat. Pořád jsem přemýšlel, proč to zpívá tak báječně, když já v tom tak syčím… Tohle pozorování je důležité. A pak jsou v divadle samozřejmě důležité facky a těch jsem dostal opravdu hodně.

A cítíš na sobě tlak, když víš, že se jdou lidi podívat na Margitu?

Jo, a hlavně tady doma od tebe lidi očekávají víc. Zpíváš to sice stejně v Chicagu, Mnichově a San Franciscu, ale lidi si přečtou recenze a řeknou si: „Tak to jsme na něj zvědaví, jak to zazpívá doma!“ Ve *Zlatu Rýna* nám hodně pomohl dirigent Robert Jindra, který mi i po těch padesáti představeních, která mám v této opeře za sebou, dokázal poradit něco nového. Ale dopadlo to skvěle – pro mě rozlučková role, pro Adama wagnerovský debut.

A dával jsi mu nějaké rady?

Já tohle nedělám, nechci lidi poučovat. Když se někdo zeptá, tak mu poradím, ale určitě sám od sebe nikoho nekoriguju a neříkám mu, jak něco zpívat. Ale chodili jsme si po zkouškách s Adamem sednout a řešili jsme, jak danou scénu udělat a tak. Adam je skvělý kolega a žádný problém nevznikal.

Ty v divadle patříš mezi nejvstřícnější lidi, jaké znám, a není to jen můj názor. Chováš se ke všem stejně, nepovýšeně, měl jsi to tak vždycky?

Určitě, protože mám rád klid a dobrou atmosféru. Když je úžasný kolektiv, tak pak vznikne dobrá inscenace. Prostě já třeba řeknu po zkoušce, ať si jdeme chvíli někam sednout a neřešit hlouposti, nerozčilovat se. To mě naučila Hanka *(Hana Zagorová, pozn. red.)*, která říkala, že všechno se dá vyřešit v klidu. Není potřeba urážet režiséra nebo dirigenta, ale pokud se mi to nelíbí, tak za ním zajdu a řeknu, že potřebuju pomoc, protože nerozumím tomu, co po mně chce. A vždycky to zafungovalo.

A nastala v tvé kariéře někdy situace, kdy jsi řekl režisérovi, že tohle dělat nebudeš?

Stalo se mi to v Houstonu v *Její pastorkyni*. Režisér si vymyslel, že vstoupím na jeviště se zapnutou motorovou pilou, a to jsem mu řekl, že neudělám. Nedal se ale přesvědčit, tak jsme jednu zkoušku s motorovou pilou zkusili a neslyšel jsem ani sebe, co zpívám, ani Jenůfu, která stála vedle. Musel teda přistoupit na to, že tam pila nebude. Ale s přemlouváním mi musel pomoct i dirigent.

O Logem se říká, že je to tvoje životní role, vnímáš to stejně? Nebo máš nějakou oblíbenější?

Životní je pro mě vždycky to, co zrovna zpívám. Zpíval jsem ale velmi rád Lácu v *Jenůfě*, toho jsem dělal asi v šestnácti produkcích. Další takovou rolí je pro mě Lenskij v *Evženu Oněginovi*, tím jsem i vstoupil do Národního divadla a de facto mi tak otevřel kariéru. Když mi poprvé nabídli Logeho, tak jsem si říkal – proboha! Wagner, hodně textu, hodně zpívání... Učil jsem se to tři čtvrtě roku, ale vyplatilo se! Zazpíval jsem to poprvé v San Francisku, mělo to obrovský úspěch, a pak už se ty nabídky jen hrnuly.

Ty jsi zpíval opravdu skoro ve všech významných operních domech, je nějaký – kromě Národního divadla – na který opravdu rád vzpomínáš?

Na Metropolitní operu v New Yorku. Tam je opravdu úžasná atmosféra. Máš třeba dva, tři dny volna a už ti někdo volá, jestli se nechceš stavit na kávu nebo šampaňské. O zpěváka se tam prostě starají, a to je hezký pocit.

Do Metropolitní opery asi chodí i dost celebrit, setkal ses tam s někým slavným, když nepočítám lidi z operní branže?

Zrovna při premiéře *Zlata Rýna!* Už jsem byl v šatně, čekal jsem na Hanku a ve dveřích se najednou objevil Sting, který mi přišel gratulovat! Pak přišla Hanka, ta ho zezadu nepoznala, takže ho s omluvou odsunula, aby mohla projít ke mně. A já jí říkám, ať se otočí. Začala se smát a řekla mu: „I'm so sorry, you are my favourite singer!"

A jak na to Sting reagoval?

Strašně se tomu smál, a pak si ještě s Hankou docela dlouho povídali.

Vy jste byli s Hanou Zagorovou opravdu neodmyslitelně spjati jako pár, čím to bylo, že jste měli takové propojení?

My už jsme se totiž potkali v době, kdy jsme oba měli něco za sebou. Hanka byla o deset let starší. Když jsme se poznali, tak ona kvůli mně přerušila na tři roky kariéru a rozhodla se, že bude všude jezdit a létat se mnou. A v tu chvíli taky pocítila svobodu – byla v cizí zemi neznámou ženou. I když... Můžu jednu historku?

Jasně, povídej!

Jedna Hančina fanynka, která žila v New Yorku, tušila, že Hanka bude na mé premiéře v Metropolitní, a tak si koupila vstupenku, vzala si dalekohled, deset Hančiných elpíček a šla. Nakonec Hanku objevila v přízemí v šesté řadě uprostřed, a tak se za ní vydala, jestli by jí ty desky nepodepsala. Všichni samozřejmě koukali, protože vůbec nevěděli, kdo je Hana Zagorová. Securiťáci z Metropolitní se najednou probudili a rozhodli se Hanku bránit, jestli ji ta dáma náhodou neobtěžuje. Jedna manželka mého kolegy pak za námi přišla do šatny a říkala, že to všichni můžeme zabalit, protože skutečnou hvězdou je tady někdo jiný. Hanka měla ráda publikum a své fanoušky, ale jak se mi později přiznala, v tomto případě se trochu styděla.

A co je podle tebe tedy klíč ke šťastnému partnerství?

Tolerance a nesnažit se toho druhého předělat. A taky k sobě být upřímný, umět si říct chyby. Kdo jiný ti to totiž má říct, když ne ten nejbližší člověk?

A co by ti řekla Hanka na to, žes dostal Thálii?

Ona si hlavně myslela, že dostanu Thálii už za *Billyho Budda*. To se nestalo, nebyl jsem ani nominovaný, a tak mi pak říkala, že doufá, že tu cenu někdy získám. Jenže pak už nepřišly žádné velké role, až teď ten Loge. Určitě by mi to tedy přála.

Teď jsi také hrál ve spotu Národního divadla, kde společně s Kateřinou Kněžíkovou a Adamem Plachetkou hledáte ideálního diváka. Kdo je pro tebe ideálním divákem?

To je těžká otázka. Mám rád, když přijde mladý divák. Ať přijde klidně v džínách, ale jsem rád, když ho dokážeme strhnout, nadchne se a řekne si, že přijde příště. To je mnohem lepší než nějaký divák ve smokingu, který si to odsedí a distingovaně vám zatleská – a ne zas úplně moc, protože to se nesluší...

Myslíš, že přispíváš k šíření povědomí o opeře? Jsi jeden z mála operních zpěváků, který má přesah i do jiných žánrů a daří se ti vyprodat třeba O_2 arénu...

Asi jo. Myslím, že právě s Adamem Plachetkou to máme podobně. Lidé tě uvidí v O_2 aréně, jak zpíváš popík nebo šanson, a tak si řeknou, že by se na tebe teda mohli jít podívat i do opery, kde třeba nikdy nebyli. A pak jsou najednou překvapení! Mnoho lidí ani neví, že nejsme v divadle nazvučení. Když přilákáme lidi, kteří díky nám objeví operu, tak to je ta výhra.

A co ty si doma pouštíš za hudbu?

Jazz! Někdy si to pustím na plné pecky, někdy ne. Třeba hlas Franka Sinatry mě vyloženě uklidňuje. Nevím, čím to je, ale je to tak.

Hodně jsme se v rozhovoru dívali do minulosti, ale co tě čeká v budoucnosti?

Čeká mě spousta koncertů, například s Katkou Kněžíkovou jedeme příští měsíc do Bratislavy. Taky dělám novoroční koncert v Košicích, pak samozřejmě reprízy *Zlata Rýna*. Chodí hodně nabídek, dokonce už na rok 2029, ale všechno odmítám. Nemám rád, když někdo řekne, že končí, a pak se hned nechá přesvědčit k návratu. Už neudělám ani žádnou O_2 arenu, není důvod. První byla perfektní, druhá už by taková být nemusela... ☒

ZLATO RÝNA

Národní divadlo

Vánoční dárky z Národního

**DARUJTE DIVADELNÍ ZÁŽITKY:
VÁNOČNÍ DÁRKY A PŘEDPLATNÉ
NA SEZONU 2026/2027**

Potěšte své nejbližší nezapomenutelnými večery v krásných historických sálech Národního divadla. Pod stromeček můžete nadělit předplatné na novou sezonu nebo originální maličkosti s divadelní tematikou. U nás vyberete dárek pro každého.

narodni-divadlo.cz

ČINOHRA

Za Jiřím Štěpničkou

V NEDĚLI 11. ŘÍJNA NÁS ZASÁHLA ZPRÁVA O ÚMRTÍ JIŘÍHO ŠTĚPNIČKY, DLOUHOLETÉHO ČLENA ČINOHRY NÁRODNÍHO DIVADLA, CHARISMATICKÉHO HERCE A VÝRAZNÉ OSOBNOSTI ČESKÉ KULTURY. ZA SVÉ PŮSOBENÍ NA PRVNÍ SCÉNĚ ZTVÁRNIL ÚCTYHODNÉ MNOŽSTVÍ ROLÍ, ČÍTAJÍCÍ PŘIBLIŽNĚ STO DVACET RŮZNÝCH POSTAV. PŘIPOMEŇME SI TY NEJVÝRAZNĚJŠÍ, V NICHŽ JIŘÍ ŠTĚPNIČKA PŘEDVEDL SVÉ MISTROVSTVÍ.

STŘÍLEJ OBĚMA RUKAMA, 1978, JIŘÍ ŠTĚPNIČKA S TAŤJANOU MEDVECKOU | FOTO: JAROMÍR SVOBODA

MARYŠA, 1980, JIŘÍ ŠTĚPNIČKA S EVOU JAKOUBKOVOU | FOTO: JAROMÍR SVOBODA

NAŠI FURIANTI, 2004, JIŘÍ ŠTĚPNIČKA S MIROSLAVEM DONUTILEM | FOTO: PAVEL NESVADBA

BLACKBIRD, 2010, JIŘÍ ŠTĚPNIČKA S JANOU PIDRMANOVOU | FOTO: HANA SMEJKALOVÁ

OPERA

Před Tvým trůnem, ó Pane, kráčím a pokorně Tě prosím

TEXT: **IVA NEVORALOVÁ** FOTO: **ARCHIV**

VE ČTVRTEK 26. LISTOPADU BUDETE MOCI VE STÁTNÍ OPEŘE ZAŽÍT EXKURZ DO NÁDHERNÉHO OBDOBÍ POZDNÍHO ROMANTISMU S JEHO VELKOLEPÝMI PARTITURAMI, PŘI KTERÝCH SE OBČAS ZVEDAJÍ STŘECHY KONCERTNÍCH SÁLŮ. TENTOKRÁT TO NEBUDE OPERA, ALE KONCERT, KTERÝ NABÍDNE SKVĚLÉ PĚVECKÉ OBSAZENÍ TAMARA MOROZOVÁ, ARNHEIÐUR EIRÍKSDÓTTIR, LUKÁŠ BAŘÁK A SBOR A ORCHESTR STÁTNÍ OPERY. DIRIGENTSKÉ TAKTOVKY SE UJME HUDEBNÍ ŘEDITEL STÁTNÍ OPERY HERMANN BÄUMER. NA PROGRAMU GUSTAV MAHLER, ALEXANDER ZEMLINSKY A ARNOLD SCHÖNBERG!

Co mají tito tři pánové společného? Tak v každém případě to byli skvělí skladatelé, ale kromě toho je spojují i rodinné vazby na českou kotlinu: Mahler se narodil v Kališti u Humpolce a do svých jedenácti žil v Jihlavě, matka Arnolda Schönberga pocházela z Prahy a Zemlinsky si našel v Praze druhou ženu. Co je ale možná ještě podstatnější, že všichni tři spojili určitým způsobem svůj umělecký život s pražským německým operním souborem. Gustav Mahler byl v sezoně 1885–1886 druhým kapelníkem Královského zemského německého divadla (dnes Stavovského), Alexander Zemlinsky působil v letech 1911 až 1927 jako ředitel opery Nového německého divadla v Praze (dnes Státní opery) a Arnold Schönberg se dočkal v NND několika významných premiér: v roce 1921 zde Zemlinsky provedl v české premiéře jeho *Písně z Gurre*, 1924 zazněla v rámci festivalu Mezinárodní společnosti pro soudobou hudbu ve světové premiéře jednoaktová opera *Očekávání* a světovou premiéru v NND měly v roce 1914 i tři písně z cyklu *6 písní s orchestrem op. 8*. Jejich životy se ovšem propletly i v osobní rovině. Zemlinsky a Mahler se stali nechtěně soky v lásce, když se oba bezhlavě zamilovali do Almy Schindlerové (později Mahlerové). Pro Zemlinského to bylo jistě ohromně frustrující období, ze kterého se vzpamatovával mnoho let. V roce 1916 se Almě „pomstil“ jednoaktovkou *Florentinská tragédie*, ve které vykreslil milostný trojúhelník mezi ní, Gustavem Mahlerem a architektem a zakladatelem Bauhausu, Walterem Gropiem – nejprve Alminým milencem a po Mahlerově smrti manželem. Definitivně se pak ze svých nočních můr spojených s Almou vypsal ve dvacátých letech v opeře *Trpaslík*, kterou mimo jiné uvede v této sezoně Státní opera.

Pouto mezi Schönbergem a Zemlinskym lze bez pochyby nazvat hlubokým osobním přátelstvím, které přečkalo mnoho těžkých životních zkoušek, včetně nucené emigrace do USA ve třicátých letech. Od roku 1901 je navíc pojilo i pouto příbuzenské, když se Schönberg oženil se Zemlinského sestrou Mathildou. Seznámili se pravděpodobně v roce 1895. O tři roky starší Zemlinsky uvedl Schönberga do hudebního života Vídně a na několik let se stal jeho učitelem kompozice. Schönbergova radikalita sice později vedla k hlubokým estetickým rozdílům mezi oběma skladateli, po určitou dobu je však spojoval pozdně-romantický styl, který svým způsobem stmeluje i nabízený listopadový program: díla, která s výjimkou Zemlinského *Žalmu 13* vznikala zhruba mezi roky 1890 až 1910, ve vzrušujícím období *fin de siècle*. Zazní Schönbergovo *6 písní s orchestrem op. 8*, dva Zemlinského *Žalmy* a výběr z Mahlerova písňového cyklu *Chlapcův kouzelný roh*.

Chlapcův kouzelný roh

Johann Wolfgang von Goethe údajně prohlásil, že v každé německé domácnosti by neměla chybět *Bible* a sbírka německých lidových písní *Des Knaben Wunderhorn* (Chlapcův kouzelný roh) Achima von Arnima a Clemense Brentana.

GUSTAV MAHLER

ZEMLINSKY, SCHÖNBERG, PRAHA 1917 © ARNOLD SCHÖNBERG CENTER WIEN

Gustav Mahler se těmito texty zabýval několik dlouhých let, zhruba od roku 1887 do roku 1905. Přes dvacet jich zhudebnil pro obsazení zpěv a klavír a čtrnáct písní také později instrumentoval pro orchestr. Podle jednoho z nejuznávanějších mahlerovských pěvců Thomase Hampsona jim tak dodal nový rozměr, když se k nápaditě hudbě přidala ještě i symbolika nástrojů: „Harfa je například spojována s posmrtným životem, lesní rohy více či méně ztělesňují osud, anglický roh a hoboj představují lidské hlasy...," říká Thomas Hampson. Čtyři písně se dokonce propsaly i do Mahlerových symfonií: *Urlicht* a *Des Antonius von Padua Fischpredigt* (Kázání svatého Antonína Paduánského rybám) do *Druhé*, *Es sungen drei Engel einen süßen Gesang* (Tři andělé zpívali sladkou píseň) do *Třetí* a *Das himmlische Leben* (Nebeský život) do *Čtvrté symfonie*.

Nebyl to ale jen Mahler, koho inspirovala sbírka Achima von Arnima a Clemense Brentana. Bratři Grimmové začali pod jejím vlivem sbírat lidové pohádky, Heinrich Heine v ní nalezl „tlukot srdce německého národa", Carl Maria von Weber, Felix Mendelssohn, Robert Schumann, Johannes Brahms – ti všichni zhudebnili některý z jejích textů. A po *Chlapcově kouzelném rohu* sáhl také Arnold Schönberg, nejprve v *6 písních op. 3* z let 1899–1903, a pak ve svých *6 písní s orchestrem* z let 1903–1905.

Tehdy se Schönberg vrátil po roce a půl z Berlína zpět do Vídně a obrátil pozornost k novému žánru – orchestrální písni. Pro svůj osmý opus si vypůjčil dva texty z *Chlapcova kouzelného rohu – Das Wappenschild* (Erb) a *Sehnsucht* (Touha) a dále báseň Heinricha Harta *Natur* (Příroda) a tři sonety Francesca Petrarcy v překladu německého básníka Karla Augusta Förstera: *Nie ward ich, Herrin, müd'* (Nikdy jsem vás ani na okamžik nepřestal milovat), *Voll jener Süsse* (Plný té nevýslovné sladkosti) a *Wenn Vöglein klagen* (Ať jsou to ptáci, nebo zelené větve). O písni *Voll jener Süsse* se zmiňuje v dopise předsedovi Vereinigung schaffender Tonkünstler (Sdružení tvůrčích hudebníků) Oskaru Posaemu: „Začal jsem psát novou píseň pro orchestr (čtvrtou). Myslím, že bude velmi dobrá! Tentokrát jsem si dal za úkol spojit umění vedení hlasů také s uměním instrumentace. Doufám, že se to podaří." Cyklus byl hotov v roce 1905, publikován byl však až v roce 1913 a světové premiéry se dočkal v roce 1914 v Novém německém divadle v Praze pod taktovkou Alexandra Zemlinského. Sólového partu se v Praze ujal Hans Winkelmann, syn prvního bayreuthského Parsifala Hermanna Winkelmanna. Zemlinsky tehdy uvedl na základě Schönbergova návrhu tři písně: *Das Wappenschild, Voll jener Süsse a Wenn Vöglein klagen*. Stejně jako u Mahlera zaujme u Schönberga nejen hudba, ale i texty. Ale zatímco Mahler dává v *Chlapcově kouzelném rohu* zpěvákovi svobodu vybrat a seřadit si písně dle svého uvážení, Schönbergův cyklus má jasnou architekturu a provádí vás od tématu splynutí duše s přírodou přes drama i sladké chvíle lásky až po setkání s „božským".

ALMA MAHLEROVÁ

ALEXANDER VON ZEMLINSKY

ZEMLINSKY NA ZKOUŠCE SINFONIETTY V PALÁCI LUCERNA V ROCE 1935

Žalmy Alexandra Zemlinského

Alexander von Zemlinsky měl poměrně značné zkušenosti s duchovní hudbou, neboť jeho otec Adolf von Zemlinszky pracoval jako sekretář v sefardské synagoze. Zde získal mladý Alexander své první hudební zkušenosti v synagogálním sboru. Je tedy možná trochu překvapením, že během svého života zkomponoval pouze tři duchovní díla většího rozsahu: *Žalm 83* z roku 1900, *Žalm 23*, jehož vznik se datuje do roku 1910, a *Žalm 13* z roku 1935. Přesto mají tyto tři skladby v jeho tvorbě zcela unikátní místo, protože za jejich vznikem stojí mimořádné pohnutky. *Žalm 83* psal Zemlinsky v době, kdy se sice začínal prosazovat jako dirigent, jako skladatel však byl přijímán s nepochopením a také v osobním životě prožíval turbulentní období: v červnu 1900 mu zemřel otec, a navíc si procházel náročným vztahem s Almou Schindlerovou. Když ho Alma viděla v únoru 1900 poprvé dirigovat, zapsala si do svého deníku: „Zemlinsky vypadal jako karikatura – bez brady, s vyvalenýma očima a příliš divokými pohyby." Při osobním setkání o dva týdny později na ni nezapůsobil o mnoho lépe: „Je strašně ošklivý..., ale přece se mi na něm něco líbilo." Zemlinsky se stal nakonec Alminým učitelem a – zamiloval se do ní. Podivný vztah, v němž představoval objekt jejích střídavých nálad, posměchu, ponižování i laskání, trval asi rok. Pak se provdala za Gustava Mahlera. Dodnes zůstává záhadou, proč si Zemlinsky pro svůj první *Žalm* vybral text, v němž je Hospodin vyzýván, aby ztrestal nepřátele Izraele. Stál za tím vztah s Almou, skladatelské neúspěchy či smrt otce? To asi zůstane navždy záhadou, ale v každém případě se připravte na dramatickou, zvukově velkolepou partituru.

V druhém žalmu s číslem třináct z roku 1935, který uslyšíte na koncertě 26. listopadu ve Státní opeře, už to byl jiný Alexander Zemlinsky – v reálném životě konvertita, pro nacisty Žid, jehož kariéra byla v troskách a život v Německu se stával nesnesitelným. V této situaci přijel do Prahy, aby zde řídil svou *Sinfoniettu*. Osud tomu chtěl, aby na poslední chvíli zaskočil za nemocného kolegu při provedení orchestrální verze Bachova *Umění fugy*, které obvykle končí sólovým varhanním preludiem *„Wenn wir in höchsten Nöten sein"*. Představte si ten okamžik: zlomený Zemlinsky stojí na stupínku a rozjímá nad slovy v partituře: „Před Tvým trůnem, ó Pane, kráčím a pokorně Tě prosím: Buď milosrdný, neodvracej svou tvář ode mě, hříšníka v nouzi." Po návratu do Berlína zkomponoval svůj poslední *Žalm*. „Jak dlouho na mě budeš zapomínat, Pane? Navždy? Jak dlouho přede mnou budeš skrývat svou tvář?" Provedení se již nedožil. Ve své strhující partituře však zanechal světu jasné poselství. ⊠

Těší nás, že symbol české kultury na nás spoléhá už od roku 1881.

PARTNER NÁRODNÍHO DIVADLA

Orientace žije dál.

Přidejte se k nám.

Orientace Lidových novin i nadále vychází jako příloha sobotní MF DNES. **Přidejte se k tisícům dalších spokojených čtenářů.**

PŘEDPLATNÉ objednávejte na **225 555 522** nebo na **WWW.MFDNES.CZ**

DNES

ND+

Důvěra a naděje na Korzu Národní 2026

TEXT: **PETRA ŠVECOVÁ, DANIELA VON VORST** FOTO: **ARCHIV DÍKY, ŽE MŮŽEM**

SEDMNÁCTÉHO LISTOPADU SE NÁRODNÍ TŘÍDA OPĚT PROMĚNÍ V MÍSTO, KDE SE SETKÁVAJÍ TI, KDO SI CHTĚJÍ PŘIPOMENOUT SAMETOVOU REVOLUCI, A TI, KTERÝM ZÁLEŽÍ NA SVOBODĚ A DEMOKRACII. DO PROGRAMU AKCE KORZO NÁRODNÍ, KTERÝ NA DEN BOJE ZA SVOBODU A DEMOKRACII A MEZINÁRODNÍ DEN STUDENTSTVA POŘÁDÁ SPOLEK DÍKY, ŽE MŮŽEM, SE UŽ TRADIČNĚ ZAPOJUJE I NÁRODNÍ DIVADLO.

Ve světě i v Česku zažíváme období nejistoty, demokracie se ocitá pod tlakem… Klíčovým slovem letošního ročníku Korza Národní se tak stala důvěra – v druhé, v sebe samé, ale i ve společnost jako takovou. Jedním z inspiračních zdrojů proto tentokrát je i projev Václava Havla Budoucnost naděje z roku 1993: „Má-li lidstvo naději na dobrou budoucnost, pak tato naděje tkví především v probuzení obecné odpovědnosti.“ Korzo Národní se ptá, jestli jsme ochotni nést svůj díl odpovědnosti za podobu světa kolem nás a zároveň přichází s výzvou: Nezůstávejme stranou. Demokracie stojí na každém z nás.

Čtení, workshopy i divadelní pubkvíz

Národní divadlo a DAMU jsou s akcí Korzo Národní spojeni dlouhodobě – letošní společný program poprvé zabydlí nový literární prostor Na půdě. Pod dramaturgickým vedením Jany Sloukové tu proběhnou tři scénická čtení věnovaná Srbsku – otevírají pohled do země, která dnes sama zápasí o svobodu slova a o důvěru ve vlastní instituce.

Do programu Korza Národní se zapojí i platforma doprovodných programů ND+, která nabídne veřejnosti zdarma dva workshopy s názvem *Vězeň podle Havla*. Ty jsou volně inspirované inscenací Laterny magiky *Perpetuum Havel*, a pracují tak i s příběhy lidí, kteří zažili politické represe. Ve workshopech se interaktivní formou zpřítomňuje téma svobody či nesvobody člověka v systému, chápání smyslu pravidel, jejich přijímání či překračování. Program je určený dospívajícím i dospělým, předchozí zkušenosti nejsou potřeba. Workshopy začínají v 10 a ve 13 hodin, bezplatné rezervace a bližší informace najdete na webu ND.

Dalším tematickým doplněním programu celého dne oslav bude repríza divadelního pubkvízu v duchu Václava Havla – Pravda, láska, absurdita. Jde o zábavně-absurdně-vědomostní soutěž o zážitkové ceny. Koná se ve zkušebně Národního divadla a je určena široké veřejnosti. Přihlásit se může tým (v počtu 4 až 5 hráčů), nebo lze sestavit své družstvo z jednotlivců spontánně až na místě. Rezervace míst za symbolickou cenu 89 Kč za osobu je možná také rovnou z webu ND.

Co dalšího vás na Korzo Národní čeká

Vedle programu, který pořádá Národní divadlo, se mohou návštěvníci letošního Korza těšit na okolo 150 programových bodů, více než 35 debat na osmi místech a přes 350 účinkujících a zapojených organizací. Před Národní divadlo na náměstí Václava Havla se například opět vrátí Obývák Václava Havla, v němž bude číst mj. Alice Koubová ze své knihy *Síla odolnosti*. U Nové scény bude po celý den ke zhlédnutí výstava *Svoboda za nejvyšší cenu* od Post Bellum, věnovaná českým vojákům, kteří padli při obraně Ukrajiny.

Mezi další body programu patří například premiéra window performance *Dům všech* v oknech paláce Metro, ve které se představí mimo jiné herečka Simona Lewandowska, tradiční *Modlitba pro Martu* (v 17.11), hudební vystoupení a další. Těšíme se na setkání 17. listopadu! ☒

LATERNA MAGIKA

Všechno nejlepší, pane prezidente

TEXT: **MARTINA SEDLÁKOVÁ** FOTO: **ZDENĚK SOKOL**

V PONDĚLÍ 5. ŘÍJNA BY VÁCLAV HAVEL OSLAVIL DEVADESÁTÉ NAROZENINY. PŘI TÉTO PŘÍLEŽITOSTI UVEDL SOUBOR LATERNY MAGIKY HNED DVĚ REPRÍZY INSCENACE *PERPETUUM HAVEL* – ADAPTACE JEDINÉ AUTOROVY PŘEDLOHY PRO POHYBOVÉ DIVADLO. ALE NESLAVILO SE POUZE DIVADLEM. POJĎME SE NA CHVÍLI VRÁTIT DO PALÁCE AKROPOLIS, KDE SE V TENTO DEN POTKALI TI, KTEŘÍ HAVLOVU DOBU PAMATUJÍ, S TĚMI, PRO NĚŽ JE UŽ SOUČÁSTÍ HISTORIE.

Rok 2011. V březnu uvádí režisér Václav Havel do kin svůj dlouho očekávaný film *Odcházení*. V této chvíli ještě nikdo netuší, jak symbolický název jeho snímek nese. O pár měsíců později, 18. prosince, obletí celý svět smutná zpráva o úmrtí jedné z nejvýraznějších osobností evropské politiky dvacátého století.

Rok 2026. Ti, kteří se v roce úmrtí našeho prvního porevolučního prezidenta narodili, slaví patnácté narozeniny. Stovka z nich sedí 5. října dopoledne v hledišti Paláce Akropolis a soustředěně sleduje Romana Zotova-Mikshina v roli bezejmenného politického vězně, jehož předlohou je Pan A. – postava, kterou ve věznici na Pankráci vymyslel Václav Havel a kterou režisér Petr Boháč dokreslil do podoby současných vězňů svědomí.

Po představení se Roman na jevišti ještě jednou vrátil, tentokrát společně s režisérem Petrem Boháčem. V následné debatě dostali mladí diváci prostor zeptat se na cokoliv, co je během představení zaujalo. Do debaty se zapojili s otevřeností a zájmem – zajímal je vznik inscenace, Romanova práce i to, jaké je ztvárňovat příběh člověka uvězněného za své přesvědčení. Ptali se také na konkrétní metafory, které v inscenaci spatřili. Debata ukázala, že i pro nastupující generaci mohou být témata *Perpetuum Havel* živá a srozumitelná. Tento fakt potvrdil i následný workshop z dílny ND+ nesoucí název *Vězeň podle Havla*, v němž si studenti prostřednictvím herních principů vyzkoušeli důsledky absurdních pravidel nesvobodného systému i to, jak snadno mohou taková pravidla vznikat. Workshop otevřel také otázky izolace či ztráty identity.

V rámci přecházení mezi hledištěm velkého sálu a takzvanou malou scénou, kde se workshop odehrával, si děti mohly vyzkoušet doplňovat citáty z Havlových her na sametová tabla, psát antikódy na psacích strojích nebo si zahrát arkádovou hru Havel Race.

Havel Race ale nebyl lákadlem jen pro mladé diváky – neodolali mu ani ti, kteří přišli na večerní představení. Arkádová hra ovšem měla v rámci programu silnou konkurenci v podobě lektorského úvodu historika Martina C. Putny, který se odehrál v místním jazz baru. Vysokoškolský pedagog ve své téměř pětadvacetiminutové přednášce zasadil vznik Havlova textu *Perpetuum mobile* do historického kontextu a věnoval se také fenoménu politického vězně v literatuře. O přednášku byl velký zájem, lidé zaplnili celý prostor baru a někteří seděli i na okraji jeviště.

Po skončení večerního *Perpetuum Havel* následoval dlouhý potlesk, během kterého se Roman Zotov-Mikshin vracel na jeviště celkem pětkrát. Závěr večera pak patřil obdobné debatě jako dopoledne. Téměř půlhodinová diskuze se vedle vzniku inscenace věnovala především inspiračním zdrojům a tomu, jak se promítly přímo do jejího výsledného tvaru. Vedle Havlova textu a jeho vlastní zkušenosti s vězněním čerpali tvůrci například z osobního svědectví běloruské vězeňkyně svědomí Paliny Šarendy-Panasjuk, z tvorby a vyprávění čínského disidenta a umělce Aj Wej-weje nebo ze slov současných ruských politických vězňů pronesených v soudních síních. Právě jejich zkušenosti se v inscenaci odrážejí v obrazech izolace, bezmoci a snahy zachovat si vlastní identitu i tváří v tvář nesvobodě. Otázek z publika bylo mnoho a debata se proto protáhla téměř na půl hodiny.

Celý den v Paláci Akropolis tak nabídl různé způsoby, jak se k odkazu prvního porevolučního prezidenta vracet – prostřednictvím divadla, vzdělávání, her i společných debat. Havel tu nezůstal jen historickou postavou. Ukázalo se, že připomínat si Václava Havla nemusí znamenat pouhé stavění pomníku, ale naopak opětovné promýšlení otázek svobody, odpovědnosti a lidské důstojnosti v kontextu současného světa. ☒

INZERCE

Ideální divák? Neexistuje!

TEXT: **PETRA ŠVECOVÁ** FOTO: **ZDENĚK SOKOL**

V POROTĚ SEDĚLA KATEŘINA KNĚŽÍKOVÁ, ŠTEFAN MARGITA A ADAM PLACHETKA, PŘESTO SE V TOMTO CASTINGU NEHLEDALY NOVÉ PĚVECKÉ TALENTY, ALE DIVÁCI – PODÍVEJTE SE S NÁMI, JAK SE NATÁČEL NOVÝ SPOT PRO NÁRODNÍ DIVADLO.

„Hurá, konečně nápad! A jaký! Svěží, zábavný, přirozeně natočený. A najednou ani ta umělá inteligence není potřeba, že? Mimochodem, mám vážné podezření, že Adam Plachetka by se měl stát novou hvězdou českého filmu. Jeho výraz je dokonalý.“ Právě tak zhodnotila spisovatelka Iva Hadj Moussa nový spot Národního divadla v anketě serveru Mediář. Ve svém pozitivním hodnocení nebyla sama – spot, v němž účinkují Kateřina Kněžíková, Štefan Margita a Adam Plachetka hlasování odborníků vyhrál jako nejlepší v daném týdnu.

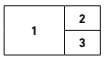
Okouzlil je především tím, jak pracuje s vtipem a nadsázkou. Před tříčlennou porotou se v něm sice střídají uchazeči, nechtějí se ale stát novou pěveckou či hereckou hvězdou, ale „nejlepším divákem“. A ukazují, že ideální divák neexistuje – do Národního divadla může přijít každý bez ohledu na věk, zkušenosti nebo míru znalosti divadelního světa.

Žádné přijímací zkoušky do hlediště se u nás nekonají.

Spot působí uvolněně i díky „chemii“ mezi členy poroty. „Opět jsem se ujistil v tom, že ty největší hvězdy ve svém oboru jsou ve skutečnosti ti nejpokornější a pracovití profesionálové, schopní soustředit se na výkon, i když jde jen o reklamní sdělení. Je to velmi osvěžující a povzbuzující pocit,“ říká režisér spotu Daniel Růžička. „To jsem si užil a stejně tak i hladký průběh natáčení, protože jsme na něj byli dobře připraveni a obklopil jsem se skvělými lidmi,“ dodává s tím, že jej bavili i vybraní herci v rolích diváka.

Spot oslovuje pravidelné návštěvníky i ty, kdo cestu do divadla zatím nenašli. „Chceme ukázat, že Národní divadlo nabízí špičkové umění, ale samo sebe přitom nemusí brát smrtelně vážně. A že žádné přijímací zkoušky do hlediště se u nás nekonají,“ podotýká obchodní ředitel Národního divadla Tomáš Froyda.

Už jste spot viděli? Dejte vědět, jak se vám líbí. Ještě ne? Najděte si ho na našem YouTube kanálu. My vám jako pozvánku nabízíme fotografie z natáčení. ☒

1 Režisér Daniel Růžička
2 Štefan Margita, Adam Plachetka a Kateřina Kněžíková
3 Štefan Margita při natáčení

SEZNAM.CZ
30 LET

Přinášíme zprávy,
co se děje v kultuře
i za oponou

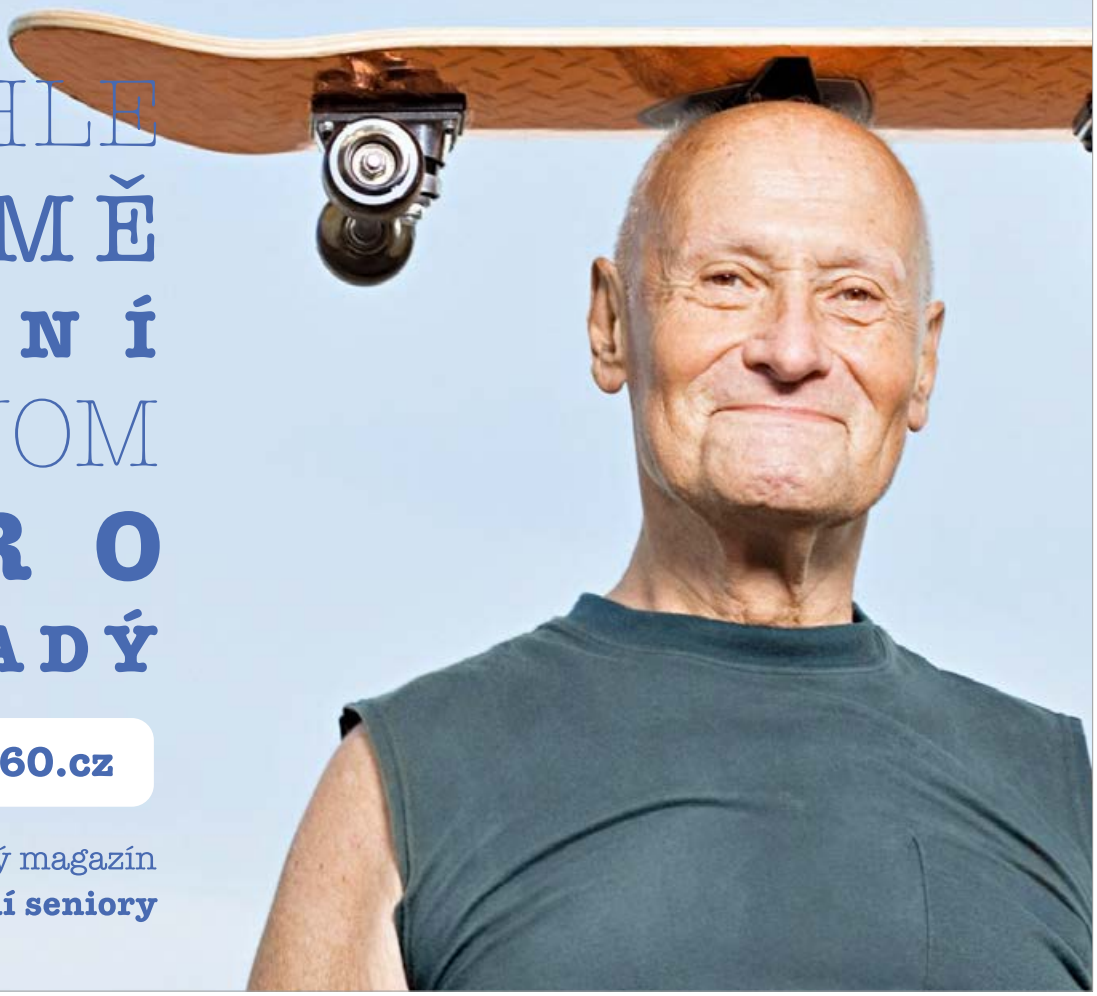
Jsme hlavní mediální online
partner Národního divadla.

TAHLE
ZEMĚ
NENÍ
JENOM
PRO
MLADÝ

www.i60.cz

internetový magazín
pro aktivní seniory

Za oponou

TEXT: **REDAKCE** FOTO: **ARCHIV ŠKODA AUTO, ZDENĚK SOKOL**

DIVADLO NEJSOU JEN INSCENACE A ÚSPĚŠNÉ HERECKÉ VÝKONY, ALE I SPOUSTA AKTIVIT, KTERÉ NAPOMÁHAJÍ JEHO BĚHU. NAHLÉDNĚTE S NÁMI TENTOKRÁT DO NAŠEHO PROVOZU, KTERÝ JINAK ZŮSTÁVÁ SKRYTÝ.

Elektromobil na jevišti

Kampaň na elektromobil Škoda Peaq se fotila na nečekaném místě – přímo na jevišti Národního divadla. Na něj se automobil dostal jednoduše: pomocí nákladního výtahu, který se využívá i pro inscenace. Po celou dobu se samozřejmě pečlivě dbalo i na bezpečnost historických prken a okolí. V nové kampani se objevují i umělci z našich souborů. Na jevišti s Peaq zapózovali akrobat, tanečník a choreograf Matyáš Ramba, sólistka baletu Kristýna Němečková a trumpetistka Orchestru Státní opery Alice Vasilová. Nechyběl ani lední medvěd – tedy kostým ledního medvěda z opery *Prodaná nevěsta*, který celé scéně dodal opravdovou divadelní atmosféru. Focení se uskutečnilo v rámci dlouhodobé spolupráce Škoda Auto a Národního divadla – ta trvá už od roku 1998 a letos byla prodloužena nejméně do roku 2029. Škoda Auto podporuje činnost divadla a pomáhá se zajištěním jeho mobility.

Romeo a Julie dodávají energie

Divadlo má pochopitelně velkou spotřebu energie, zároveň musí být připraveno na nečekané situace. I proto se pustilo do rozsáhlého projektu obnovy a modernizace technologií určených k vytápění a chlazení divadla. Donedávna skrývalo podzemí Národního divadla čtyři plynové kotle a dieselový záložní zdroj elektrické energie, ty teď ale nahradily dvě kogenerační jednotky na zemní plyn, které budou kromě tepla vyrábět i elektřinu. Jedna bude v provozu stále, druhá se rozjede, pokud spotřeba tepla a elektřiny vystoupí na maximum, nebo když dojde ke krizové situaci, třeba výpadku dodávky elektřiny ze sítě. „Pokud vyrobíme více elektřiny, než spotřebujeme, plánujeme ji v rámci komunitní energetiky dodávat dalším našim scénám, případně do elektrické sítě," vysvětlil ředitel technicko-provozní správy Národního divadla Václav Pelouch s tím, že možnost vyrábět vlastní elektřinu je zásadní i pro bezpečnost diváků. „Potřebujeme ji na provoz systémů, jako jsou nouzové osvětlení a ventilace, požární signalizace nebo napájení čerpadel sprinklerového hasícího systému." Rozsáhlý projekt obnovy technologií divadlo realizovalo v rámci projektu EPC (Energy Performance Contracting, tedy metodou, při níž riziko dosažení energetických úspor na sebe přebírá dodavatel projektu).

Chlazení i topení z Vltavy

Druhým zásadním krokem modernizace byla výměna dvou chladicích strojů, využívajících pro klimatizaci vnitřních prostor budov Národního divadla vodu z Vltavy, za dvě tepelná čerpadla. Tato jsou určená jak ke chlazení, tak k vytápění a dokáží využít teplo z říční vody o nižší teplotě, než původní tepelné čerpadlo z roku 2007. To zůstává v provozu jako záložní. Díky vyšší efektivitě nových technologií dojde ke snížení spotřeby fosilních paliv. ⊠

Celá investice do nového energocentra byla zaplacena z dotace Národního plánu obnovy (NextGenerationEU) a Ministerstva kultury.

100

Herečka, spisovatelka, signatářka Charty 77, nezlomná osobnost – to byla **Vlasta Chramostová** (17. 11. 1926 – 6. 10. 2019), jejíž 100. výročí narození si připomínáme v tak významný den pro naši zemi. Členkou Činohry Národního divadla byla v závěru své kariéry v letech 1990–2010.

130

Pěvec **Stanislav Muž** (5. 11. 1896 – 13. 8. 1955) byl členem Opery Národního divadla v letech 1929–1955. Jeho hlasová dispozice, ale i ostře řezané rysy a pronikavé oči jej předurčily pro wagnerovské role jako Holanďan, Telramund či Hans Sachs.

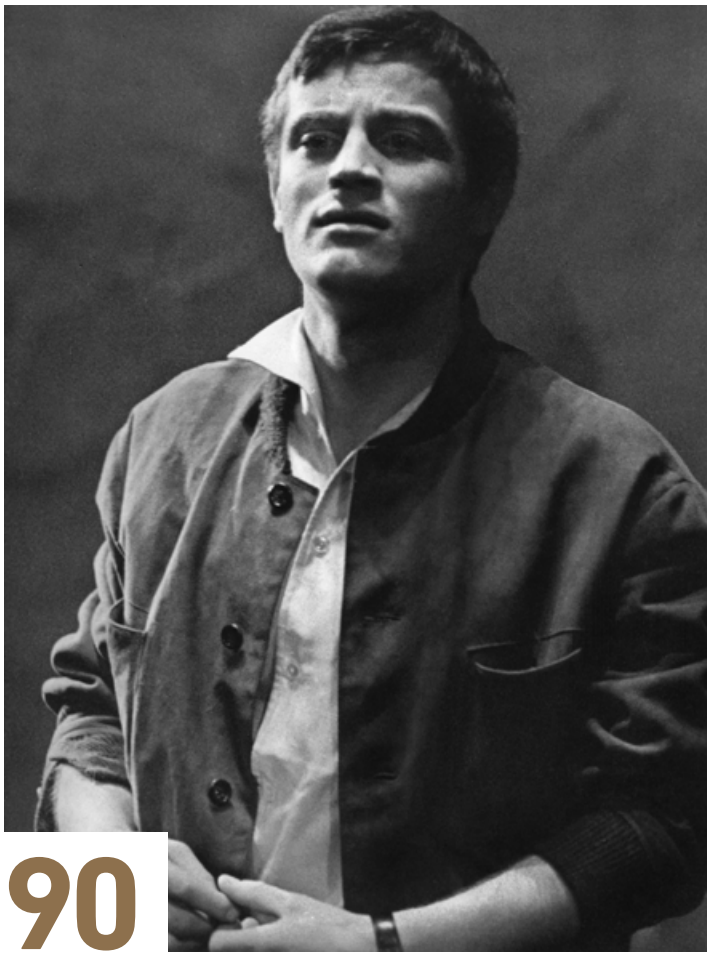
200

Z dávných dějin českého divadla připomeňme herce **Karla Šimanovského** (4. 11. 1826 – 14. 6. 1904). Začínal vedle J. K. Tyla, patřil k oporám Prozatímního divadla, a ještě i v Národním divadle v letech 1881–1898 nastudoval přes 150 rolí.

120

Jarmila Bechyňová (27. 11. 1906 – 18. 7. 1992) byla herečkou Národního divadla v letech 1928–1951, ale kvůli svému původu (dcera prvorepublikového politika) byla za války vězněna a v 50. letech propuštěna.

90

Herec **Jan Tříska** (4. 11. 1936 – 25. 9. 2017) se počátkem 60. let v Činohře Národního divadla stal spolu s Marií Tomášovou symbolem tehdejší mladé generace. Do divadelní historie se zapsal ikonickými rolemi Romea, Trepleva (*Racek*) či Rafaela (*Konec masopustu*).

Radostná setkání

TEXT: **REDAKCE**
FOTO: **SERGHEI GHERCIU, ZDENĚK SOKOL**

Počátkem října proběhlo slavnostní udílení Cen Thálie 2026. Máme radost, že si Národní divadlo odneslo hned čtyři ocenění. V oboru balet byl oceněn Giovanni Rotolo za roli v inscenaci *Liliom*, v oboru opera Štefan Margita za Logeho ve Wagnerově *Zlatu Rýna*. Dvě osobnosti spojené s naším divadlem pak získaly ceny za celoživotní mistrovství – operní sólista Luděk Vele a sólistka Baletu ND Nelly Danko. V říjnu jsme si i připomněli také nedožité 90. narozeniny Václava Havla celodenním programem v Paláci Akropolis. Ohlédněme se ale i za první operní premiérou letošní sezony, *Sweeney Todd: Ďábelský lazebník z Fleet Street*, kterou si už koncem září nenechala ujít řada osobností.

Slavnostní večer Ceny Thálie 2026
Giovanni Rotolo, laureát Ceny Thálie v oboru balet

Slavnostní večer Ceny Thálie 2026
Štefan Margita získal Thálii za Logeho ve Zlatu Rýna

Slavnostní večer Ceny Thálie 2026
Nelly Danko získala cenu za celoživotní mistrovství v oboru balet, tanec a pohybové divadlo

Slavnostní večer Ceny Thálie 2026
Luděk Vele, laureát ceny za celoživotní mistrovství v oboru opera. Cenu mu předala Brigita Šulcová

Slavnostní večer Ceny Thálie 2026
Štefan Margita s generálním ředitelem Národního divadla Janem Burianem

Havel 90 – program v Paláci Akropolis
Lektorský úvod k představení Perpetuum Havel s historikem Martinem C. Putnou

Havel 90 – program v Paláci Akropolis
Diskuse po představení Perpetuum Havel: Martina Sedláková, Petr Boháč a Roman Zotov-Mikshin

Havel 90 – program v Paláci Akropolis
Doprovodný program pořádaný ND+

Premiéra opery-muzikálu Sweeney Todd: Ďábelský lazebník z Fleet Street
Premiéru si nenechala ujít řada osobností, například Saskia Burešová

Premiéra opery-muzikálu Sweeney Todd: Ďábelský lazebník z Fleet Street
Mezi hosty premiéry byl i herec Jiří Lábus

Premiéra opery-muzikálu Sweeney Todd: Ďábelský lazebník z Fleet Street
Adam Plachetka a Barbora Perná

Premiéra opery-muzikálu Sweeney Todd: Ďábelský lazebník z Fleet Street
Dirigentka Anna Pozidis s Perem Boye-Hansenem, uměleckým ředitelem Opery Národního divadla a Státní opery

Premiéra opery-muzikálu Sweeney Todd: Ďábelský lazebník z Fleet Street
Daniel Pešta a Dadja Altenburg-Kohl s Kateřinou Hanáčkovou, manažerkou mecenášského klubu ND

Premiéra opery-muzikálu Sweeney Todd: Ďábelský lazebník z Fleet Street
Jarmila Levko, správní ředitelka Opery Národního divadla a Státní opery

Za uměním i komunitou

PŘIPRAVILA: **KATEŘINA HANÁČKOVÁ**

ČLENOVÉ MECENÁŠSKÉHO KLUBU VYRAZILI NA SPOLEČNÝ DIVADELNÍ VÝLET DO BERLÍNA. PROGRAM BYL NABITÝ: ZHLÉDLI BALETNÍ PŘEDSTAVENÍ *BOVARY* V DEUTSCHE OPER BERLIN, OPERNÍ INSCENACI *LA VESTALE* VE STAATSOPER UNTER DEN LINDEN A ABSOLVOVALI KOMENTOVANOU PROHLÍDKU BUDOVY A ZÁKULISÍ BERLÍNSKÉ STÁTNÍ OPERY. ZAHRANIČNÍ VÝLETY PATŘÍ MEZI EXKLUZIVNÍ BENEFITY KLUBU. O DOJMY I O TO, CO PRO NĚ ZNAMENÁ PODPORA PRVNÍ ČESKÉ SCÉNY, SE PODĚLILI DITA JUROŠKOVÁ A KRYŠTOF KAHAJ.

Jaké dojmy ve vás nedávný divadelní výlet do Berlína zanechal?

Dita: V Berlíně jsem byla už několikrát, vždy se ale jednalo o návštěvy galerií, muzeí a pamětihodností. Do divadla jsem šla poprvé. Obě představení na mě zapůsobila. V hlavní roli baletu *Bovary* jsme měli příležitost vidět hvězdnou primabalerínu Polinu Semionovou, druhé představení byla opera *La Vestale* od Gaspare Spontiniho – dílo pro mě neznámé. Když mi přišla pozvánka s tím, že navštívíme tuto operu, hledala jsem informace na internetu. Jedna z prvních byla, že se hrála v Paříži v Opera La Bastille a představení trvalo 3 hodiny 20 minut. Délka mě zaskočila. Představení ale uteklo strašně rychle. Pojetí bylo nesmírně působivé, děj byl zasazený do dystopického státu s vojensko-teokratickou diktaturou. Závěr mnou otřásl, ale tušila jsem, že to nemůže dobře dopadnout. Byl to velmi silný zážitek.
Kryštof: Z Berlína jsem byl nadšený. Stihli jsme i několik muzeí, památek, postupimské zámky i nacítění berlínské atmosféry. Navíc v opeře Unter den Linden jsme absolvovali prohlídku včetně zázemí. A samotné zpracování opery *La Vestale* bylo zajímavé. Vytrhnout příběh z antiky a zasadit ho do teokraticko-militaristické autokracie na tomto místě, kde se odehrávaly nechvalně známé události, je symbolické i odvážné. Celkové pojetí se mi opravdu líbilo. A neumělecké dojmy? Bylo skvělé potkat se na zahraniční scéně s lidmi, s nimiž se vídáme v Národním divadle.

Co byl prvotní impuls ke vstupu do klubu a čím vás podpora divadla překvapila?

Dita: Pocházím z malého města, takže v dětství jsem neměla moc příležitostí chodit do divadla. Rodiče ale hodně četli, poslouchali vážnou hudbu a také jsme sledovali operu v televizi. Za studií v Praze jsem začala chodit do Národního divadla, na operu a balet. Před pár lety jsem opět začala chodit více. Pořídila jsem si Kartu věrného diváka, a jelikož jsem podporovala soubor staré hudby a jsem v klubu přátel tří galerií, připojit se k MEK bylo jen otázkou času. Užívám si možnost chodit na generální zkoušky, prohlídky a setkání. Je obohacující potkávat se s ostatními mecenáši, lidmi, kteří sdílejí lásku k divadlu.
Kryštof: K Národnímu divadlu chovám hluboký respekt. Jak pro jeho historický význam, tak i z uměleckého hlediska. Impulzem byla touha nebýt jen divákem, ale divadlo aktivně podpořit. Původně jsem očekával spíš formální vztah a symbolické benefity. Překvapilo mě ale množství akcí, které divadlo pro mecenáše připravuje, i možnost nahlédnout pod pokličku. Největším překvapením se ovšem stala komunita mecenášů – milé setkávání lidí, které spojuje láska k divadlu.

Jak často usedáte do hlediště, jaké žánry u vás vítězí a co vám živé umění přináší?

Dita: Do divadla chodím často, mám ráda balet i činohru, vracím se k opeře. Nepovažuji se za muzikálového diváka, ale *Sweeney Todd* mě nadchnul. Na živém umění mám ráda jeho bezprostřednost, že se děje tady a teď, účinkující a diváci jsou tu pro sebe. Umění nám umožňuje zažít nejrůznější emoce, vystoupit z reality běžného dne a někdy si i uvědomit, že za ten „běžný den“ máme být vděční.
Kryštof: Často a spektrum mých zájmů je široké. V posledních letech si mě výrazně získal balet. Ačkoliv tíhnu k velkým příběhovým titulům, jako je *Manon*, začala mě oslovovat i moderní choreografie – *Liliom*, nebo moderní vystoupení tanečníků Bayerisches Junior Ballet München, které jsme viděli v rámci klubu na Smetanově Litomyšli. Živé umění je pro mě nenahraditelné díky své autenticitě. Je to sdílená emoce okamžiku, která vzniká a zaniká v reálném čase. ⊠

Raiffeisen Bank

GENERÁLNÍ PARTNER

OFICIÁLNÍ PLATEBNÍ KARTA

mastercard

PARTNEŘI NÁRODNÍHO DIVADLA

ŠKODA

GENERALI ČESKÁ POJIŠŤOVNA

ARICOMA

PARTNEŘI INSCENACÍ

Pilsner Urquell

MATTONI

MECENÁŠI NÁRODNÍHO DIVADLA

KOLOWRAT KRAKOWŠTÍ

MECENÁŠSKÝ KLUB NÁRODNÍHO DIVADLA

Prof. Dr. Dadja Altenburg-Kohl

GENERÁLNÍ MEDIÁLNÍ PARTNER

Česká televize

HLAVNÍ MEDIÁLNÍ PARTNER INSCENACÍ

mediální skupina mafra

HLAVNÍ MEDIÁLNÍ PARTNER

Český rozhlas

HLAVNÍ MEDIÁLNÍ ONLINE PARTNER

SEZNAM.CZ

Pokladní

Ví, co se kde šustne, co se právě zkouší, kdo dnes večer vstoupí na jeviště i která představení vám vezmou dech. Pokladní není jen strážkyní vstupenek, ale také průvodkyní světem divadla.

ELIŠKA SOFFER PODZIMEK